Magdalena Steciąg, Magdalena Hawrysz,
Monika Kaczor, Piotr Kładoczny, Kaja Rostkowska

Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim

Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim

Magdalena Steciąg, Magdalena Hawrysz,
Monika Kaczor, Piotr Kładoczny, Kaja Rostkowska

Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim

Zielona Góra 2024

PROJEKT OKŁADKI
Kamil Banaszewski

REDAKCJA TECHNICZNA
Kamil Banaszewski

KOREKTA
Zespół

WYDAWCA
Wydawnictwo Instytutu Filologii Polskiej

DRUK
Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego

Copyright by
Magdalena Steciąg, Magdalena Hawrysz,
Monika Kaczor, Piotr Kładoczny, Kaja Rostkowska,
Zielona Góra 2024

ISBN 978-83-960098-8-3

https://doi.org/10.61827/2024_wyd_ifp_leks_fem_uz

Słowo wstępne

Na Uniwersytecie Zielonogórskim studiuje obecnie blisko dziewięć tysięcy studentów – wśród nich ponad 55 procent to kobiety. Spośród ponad 1100 nauczycieli akademickich zatrudnionych na naszej uczelni prawie 46 procent stanowią kobiety. Panie zasiadają we władzach rektorskich, instytutowych, wydziałowych, kierują pracami różnych jednostek naszego uniwersytetu. W grupie pracowników administracyjnych również przeważają panie, pełniąc różne funkcje i zajmując stanowiska od tych szeregowych po kierownicze i zarządcze. Podobnie jak w całym polskim społeczeństwie, tak i w naszej społeczności akademickiej kobiety stanowią większość. Na Uniwersytecie Zielonogórskim rośnie też liczba zwolenniczek i zwolenników używania nazw żeńskich w stosunku do kobiet, a feminatywy stają się standardem kształtującym kulturę równości płci w miejscu pracy.

Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim powstał w ramach realizacji Planu Równości Płci na lata 2022-2024. Wśród najważniejszych celów zostały w nim wymienione inicjatywy zmierzające do:

(1) podwyższenia świadomości na temat dyskryminacji i równego traktowania oraz promowania postaw równościowych w środowisku akademickim,

(2) równoważenia reprezentacji płci w społeczności akademickiej Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz wspomagania równego dostępu do awansów i procesów rekrutacji.

Leksykon został przygotowany przez zespół ekspercki z Instytutu Filologii Polskiej w składzie: prof. dr hab. Magdalena Steciąg – dyrektorka IFP, dr hab. Magdalena Hawrysz, prof. UZ – kierowniczka Zakładu Językoznawstwa IFP, dr hab. Monika Kaczor, prof. UZ – kierowniczka Poradni

Językowej Uniwersytetu Zielonogórskiego, dr hab. Piotr Kładoczny i dr Kaja Rostkowska – zarząd zielonogórskiego oddziału Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego.

Mam nadzieję, że *Leksykon* będzie praktyczną pomocą w codziennej komunikacji na naszej uczelni. Dbajmy o to, by miała ona charakter równościowy.

Prof. Wojciech Strzyżewski
Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego

Wprowadzenie

Uniwersytet Zielonogórski jako największa instytucja szkolnictwa wyższego w województwie lubuskim od ponad dwóch dekad dynamicznie się rozwija, budując wizerunek uczelni otwartej na ludzi i wyzwania współczesności. Aktywnie kształtuje swoją kulturę organizacyjną, uwzględniając zarówno aktualne wzorce promowane w szkolnictwie wyższym, jak i tradycje klasycznego uniwersytetu. Dzięki rosnącemu potencjałowi naukowemu oraz bogatej bazie materialnej Uniwersytet Zielonogórski jest postrzegany jako „jedna z głównych bram regionu na Polskę i świat" [online: https://uz.zgora.pl/uczelnia/o-uczelni].

Misją uczelni jest tworzenie społeczeństwa opartego na wiedzy i kształtowanie kapitału społecznego jako dobra wspólnego sprzyjającego efektywności działań na rzecz rozwoju regionu, gospodarki i społeczeństwa. Wśród społecznych celów strategii rozwoju wyróżnia się wzmacnianie wśród osób studiujących i pracujących na uczelni aktywnych postaw obywatelskich, przedsiębiorczości i odpowiedzialności za sprawy społeczne (por. *Strategię Uniwersytetu Zielonogórskiego na lata 2021-2030*, online: https://tiny.pl/dl6zm). Jest to ściśle powiązane z kwestią równego traktowania, ponieważ występowanie nierówności i dyskryminacji w relacjach społecznych ma negatywny wpływ na jakość prowadzonych badań naukowych i zajęć dydaktycznych oraz możliwości samorozwoju w sferze osobistej i zawodowej osób studiujących i zatrudnionych na uczelni.

Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim to opracowanie, które jest po pierwsze odpowiedzią na zapotrzebowanie ze strony społeczności akademickiej, po drugie – elementem kształtowania kultury organizacyjnej uczelni. Podczas różnych spotkań kadry nauczycielskiej, szkoleń zespołu administrującego uczelnią, a także na bardziej otwartych forach – na przykład podczas Forum

Jakości Kształcenia czy obchodów Międzynarodowego Dnia Tolerancji – niejednokrotnie padają pytania i postulaty o używanie nazw żeńskich w przestrzeni akademickiej. Uznaje się, że jest to jeden z ważnych elementów widoczności kobiet w świecie nauki i szkolnictwa wyższego.

Zmieniająca się kultura akademicka wymaga inkluzywności, co przejawia się w używaniu nowych formuł adresatywnych. „Studenci, studentki i cała społeczności akademicka!" – tak zwraca się do osób studiujących na Uniwersytecie Zielonogórskim prorektorka ds. studenckich prof. UZ Barbara Literska. W podpisach mailowych w korespondencji elektronicznej coraz częściej pojawiają się w stopce nazwy żeńskie typu *kierowniczka*, *przewodnicząca*, *specjalistka*. Do Poradni Językowej Uniwersytetu Zielonogórskiego trafiają pytania: jak utworzyć formę żeńską nazwy stanowiska do wykorzystania na pieczątce? Jednocześnie wyrażane są wątpliwości, czy nazwy żeńskie – zarówno te od dawna funkcjonujące w polszczyźnie, jak i powstające w ostatnich dekadach ze względu na rosnący udział kobiet w życiu akademickim – można wprowadzać do obiegu w komunikacji na uczelni oraz które z nich wybrać? *Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim* zawiera propozycję odpowiedzi na te pytania.

Feminatywy na Uniwersytecie Zielonogórskim

W ramach realizacji Planu Równości Płci na Uniwersytecie Zielonogórskim co roku przeprowadzane są sondaże ankietowe dotyczące równego traktowania. Jeden z bloków pytań w kwestionariuszu kierowanym do kadry badawczo-dydaktycznej i administracji dotyczył postaw tych grup wobec nazw żeńskich funkcjonujących na uczelni.

Wyniki sondażowe potwierdzają, że nasza społeczność akademicka przychylnie odnosi się do zmian w języku zachodzących w tym zakresie. Osoby ankietowane wskazują, że chcą mieć wpływ na używanie żeńskich nazw funkcji i tytułów – męskie formy nie powinny być zatem narzucane jako bezalternatywne. Ponad 76% pracownic i pracowników administracji oraz prawie 70% nauczycielek i nauczycieli akademickich wskazało w kwestionariuszu, że we własnych praktykach językowych dość często posługuje się feminatywami.

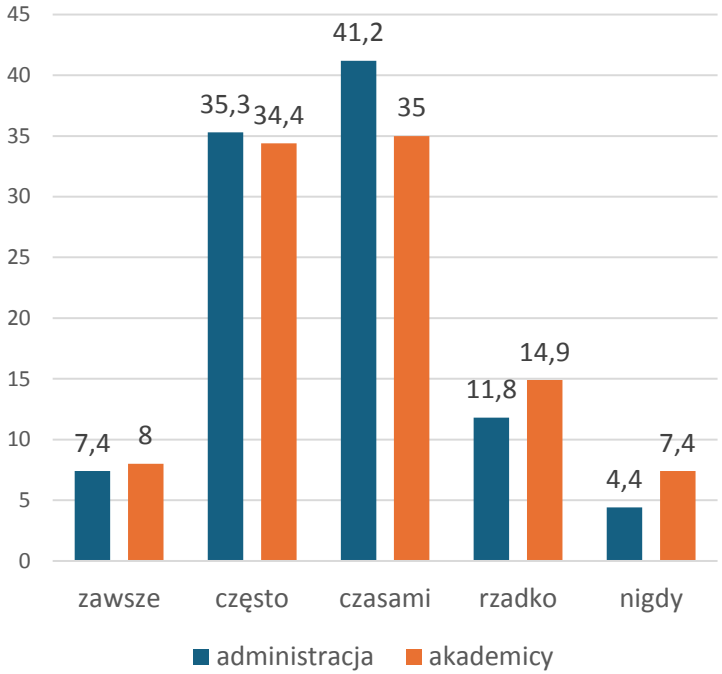

Wykres 1. Częstotliwość posługiwania się feminatywami na Uniwersytecie Zielonogórskim (%)

To nie oznacza pełnej akceptacji dla symetrycznego używania nazw żeńskich i męskich. Szczegółowe opinie w badaniu skierowanym do administracji uczelni ujawniają z jednej strony przywiązanie do utrwalonych w polszczyźnie sposobów nazywania funkcji i stanowisk w formie męskiej, która często jest traktowana jako bardziej naturalna i niewymagająca wysiłku. Z drugiej jednak strony, wyraźnie akcentowana jest potrzeba nadążania za zmianami – do nazw żeńskich trzeba się przyzwyczaić, a to, co wydaje się niepotrzebne, udziwnione czy niepoprawne dziś, jutro może się okazać komunikacyjną normą. Wiele zależy od indywidualnych nastawień. Jak wskazują nasze respondentki i respondenci, używanie feminatywów powinno mieć charakter dobrowolny. Kluczowa jest możliwość wyboru preferowanej formy.

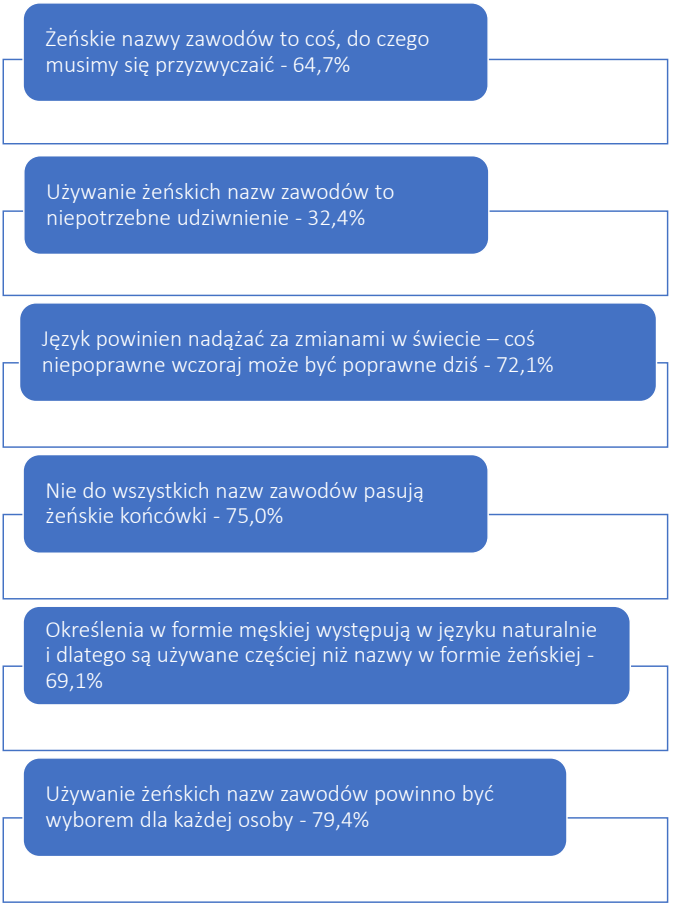

Wykres 2. Opinie o używaniu nazw żeńskich na Uniwersytecie Zielonogórskim

O tym, że zapotrzebowanie na żeńskie określenia funkcji i stanowisk pracy na Uniwersytecie Zielonogórskim jest realne, dodatkowo przekonuje odpowiedź na pytanie „Czy chciał/a/byś mieć wpływ na formę nazwy stanowiska?". Wśród osób zatrudnionych w grupie dydaktyczno-badawczej 35% ankietowanych odpowiada na nie twierdząco, w grupie osób zatrudnionych w administracji – 41%.

Do występujących na uczelni na co dzień form żeńskich należą nazwy utrwalone w języku – *specjalistka* i *dyrektorka*. Ponad połowa ankietowanych pełniących funkcje administracyjne (62%) zaznaczyła, że używa określenia *specjalistka* co najmniej często. Podobnie kadra akademicka – 88,5% wskazań. *Dyrektorka* jest określeniem używanym często i bardzo często przez 68% badanych osób z grupy nauczycielek i nauczycieli akademickich. Uśrednione wyniki dla obu grup respondentów zaprezentowano na wykresie 3.

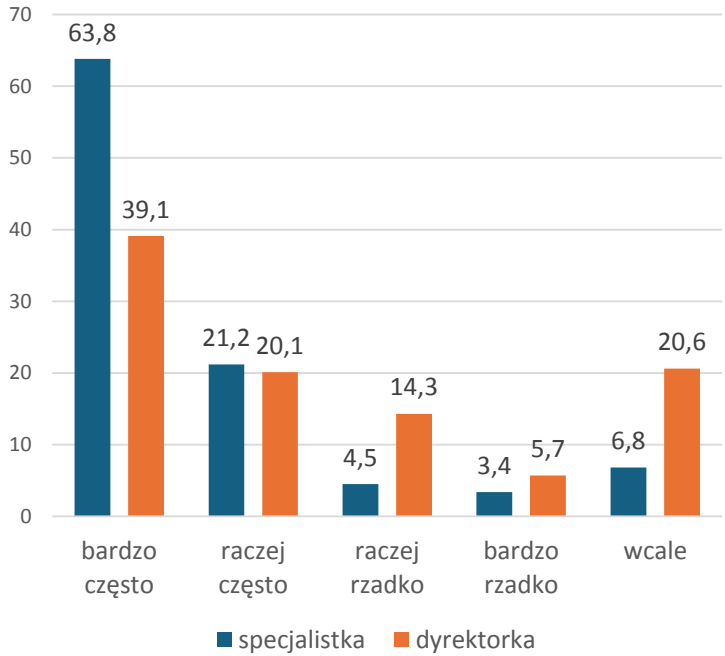

Wykres 3. Specjalistka *i* dyrektorka *w codziennym użyciu na Uniwersytecie Zielonogórskim (%)*

Na drugim biegunie znajdują się formy nieoswojone, zwykle nazywające stanowiska, które kobiety na naszej uczelni zajmują rzadziej i od niedawna, na przykład *rektorka* – ponad 52% osób ankietowanych przyznaje, że nie używa jej wcale. Bardzo rzadko używana jest przez osoby biorące udział w badaniu nazwa *adiunktka* (nie używa jej prawie 60% badanych). Powszechnie uznaje się ją za trudną w wymowie.

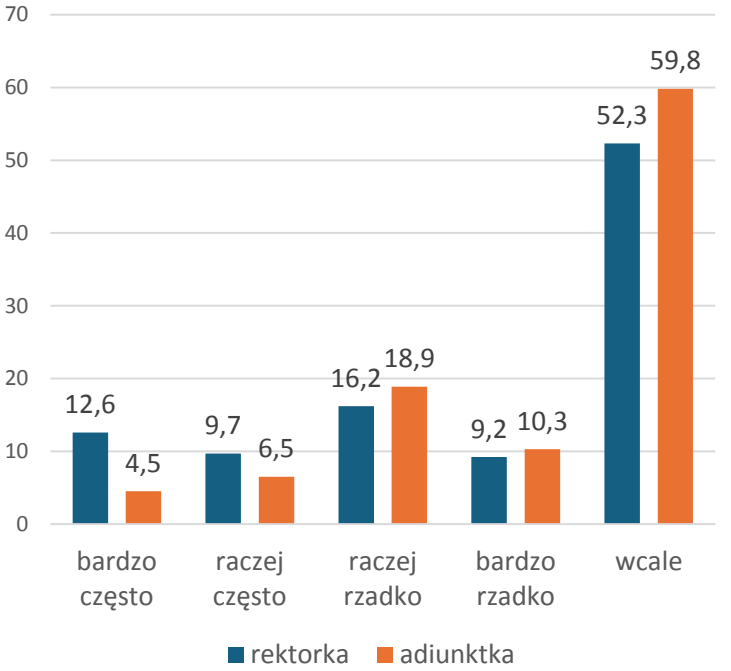

Wykres 4. Rektorka *i* adiunktka *w codziennym użyciu na Uniwersytecie Zielonogórskim (%)*

Opinie te pokrywają się ze stanowiskiem respondentek z innych uczelni w kraju. Według badań ankietowych przeprowadzonych przez Jolantę Szpyrę-Kozłowską [2021b] kobiety funkcjonujące w świecie akademickim częściej używają form męskich niż żeńskich. Jeśli wybierają feminatyw, to zdecydowanie częściej sięgają po określenia utrwalone w polszczyźnie aniżeli nowe lub mało znane. Dodatkowo, chętniej akceptowane są nazwy żeńskie z przyrostkiem *-ka* typu *doktorka*, *dziekanka* niż tworzone paradygmatycznie typu *doktora*, *dziekana*.

Badania pokazują także, że społeczna akceptacja dla nowych wyrazów wzrasta wraz z częstotliwością ich występowania. Na zlecenie Rady Języka Polskiego w 2024 r. został przeprowadzony sondaż, z którego wynika, że Polki i Polacy skłaniają się ku feminatywom dobrze zadomowionym w polszczyźnie, np. *profesorkę* akceptuje 51% ankietowanych [online: https://tiny.pl/dlv52].

Ogólnie można stwierdzić, że w grupie osób pracujących w administracji zainteresowanie formami żeńskimi jest niższe niż w przypadku kadry akademickiej Uniwersytetu Zielonogórskiego, a wyrażane opinie mają charakter bardziej pragmatyczny. W obu grupach stanowiących trzon społeczności Uniwersytetu Zielonogórskiego akcentuje się jednak, że nazwy męskie nie są wystarczające na określenie osób zatrudnionych na uczelni. Pełne raporty dotyczące monitorowania reprezentacji płci na naszej uczelni są dostępne na stronie internetowej Centrum Równości, Dostępności i Wsparcia pod adresem https://crdw.uz.zgora.pl. Wyniki dotyczące języka równościowego, ich wyrazistość w odniesieniu do postulatu utworzenia alternatywy dla nazw męskich stały się podstawą do opracowania *Leksykonu żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim*.

Feminatywy w debacie społecznej

Feminatywy, czyli to, co powszechnie nazywa się formami żeńskimi lub – niepoprawnie – żeńskimi końcówkami, silnie rezonują w społeczeństwie, zwłaszcza w ostatnich latach, choć dyskusja na ten temat trwa już z górą stulecie [zob. np. Tomala 2021]. Debata ta zasadza się na założeniu, że język nie tylko opisuje rzeczywistość, ale także ją (współ)tworzy, kształtuje, profiluje, a to, jak (a nie tylko co) się mówi, ma wpływ na postrzeganie otaczającego świata. Stąd – szczególnie w ostatnim dwudziestoleciu – mocno wybrzmiewa postulat, by kobiety jako pełnoprawne uczestniczki życia publicznego były widoczne nie tylko w świecie, ale i w języku.

Ich słaba obecność w polszczyźnie wynika z wielu czynników, a wśród najważniejszych należy wskazać po pierwsze androcentryczną kulturę, która organizuje życie społeczne, po drugie zaś uznanie na gruncie językoznawstwa istnienia tzw. rodzaju gatunkowego. Rodzaj ten przypisuje się rzeczownikom męskim, które w zależności od sytuacji zewnętrznej oznaczają albo mężczyzn, albo osoby obu płci. To w dziejach polszczyzny pierwszy krok do uznania form męskich (i tylko ich) za neutralne, nienacechowane stylistycznie i płciowo, czyli do pojawienia się tzw. zasady generyczności (gatunkowości) form męskich. Kolejnym etapem w upowszechnianiu się form męskich jako uogólniających były lata 50. XX wieku. Symptomatyczna dla tego

okresu była zmiana w ocenie form żeńskich. Coraz powszechniej – również wśród kobiet – uznawano je za niepoważne, mniej prestiżowe, nawet lekceważące. W konsekwencji odwrót od feminatywów i postępująca maskulinizacja nazw zawodowych sprawiły, że nazwa męska traktowana była (i często jest) jako bardziej profesjonalna, świadcząca o wyższym statusie. Ostatecznie ustalił się i utrwalił zwyczaj określania nazw profesjonalnych – zwłaszcza tzw. zawodów wyższych – leksemami rodzaju męskiego. Wtórnie zaczęto ich używać jako nazw uniwersalnych, czyli generycznych (gatunkowych), określających zarówno mężczyzn, jak i kobiety.

Założenie o generyczności form męskich (tak w liczbie pojedynczej, jak i mnogiej) coraz częściej budzi wątpliwości. Społeczny odbiór wskazuje, że forma generyczna jest dekodowana przede wszystkim zgodnie z rodzajem gramatycznym wyrazu, czyli jako odnosząca się do mężczyzny. Zacieranie się gatunkowego charakteru form męskich potwierdzają liczne badania prowadzone na gruncie socjologii, lingwistyki, psychologii, a także przez pracodawców oraz instytucje analizujące rynek pracy.

Już w latach 70. XX wieku, przyglądając się ogłoszeniom o pracę umieszczanym w środkach masowego przekazu, zauważono rodzącą się w wyniku użycia generycznych form męskich asymetrię językową, czyli dominację form męskich i nieobecność form żeńskich. Co ważniejsze, zaobserwowano także, że gdy tekst ogłoszenia nie zawierał form generycznych, ale był formułowany w sposób neutralny płciowo, wzrastało zainteresowanie ofertą osób obu płci [Bem, Bem 1973].

Podobne prace prowadzono również na gruncie polskiej lingwistyki. Zwracano w nich uwagę na polecenia zawarte w podręcznikach szkolnych [Szpyra-Kozłowska 2012], w których zasadą jest stosowanie męskiej formy osobowej w funkcji gatunkowej. Wyniki przeprowadzonej ankiety wskazały, że niemal 70% 13-latków identyfikuje znaczenie leksemu *kolega* zgodnie z rodzajem gramatycznym słowa, a więc jako osobę płci męskiej. Najnowsze badania lingwistyczne, bazujące na informacjach internetowych, przynoszą dodatkowe dowody na iluzoryczność przekonania o gatunkowości form męskich. W badanych tekstach *przykładowy obywatel* to zawsze mężczyzna, a *przeciętny podatnik* nazywa się Kowalski (podobnie męską referencję zyskują leksemy *urzędnik*, *klient*, *pacjent*, *pracownik*) [Szpyra-Kozłowska 2023a, 2024].

Przekonanie o uniwersalności określeń generycznych zostało zakwestionowane w badaniu psychologicznym przeprowadzonym przez Katarzynę Bojarską w polskojęzycznej grupie respondentów. Eksperyment jednoznacznie dowiódł, że generyczne formy męskie wyraźnie ukierunkowują odbiorcze skojarzenia płciowe w stronę męską [Bojarska 2011]. Podobne wyniki uzyskała J. Szpyra-Kozłowska [2024], pytając studentów o nazwiska osób znanych w takich dziedzinach, jak sport, polityka, nauka, muzyka, aktorstwo, reżyseria. Ankieta wykazała dominację myślenia męskocentrycznego.

Potocznym przykładem potwierdzającym naukowe eksperymenty może być znana zagadka językowa, która w pierwszym odbiorze w polskich warunkach językowo-prawnych budzi konsternację: *Ojciec i syn jadąc samochodem, ulegli groźnemu wypadkowi. Ojciec zginął na miejscu, syna w ciężkim stanie przewieziono do szpitala bezpośrednio na blok operacyjny. Chirurg, który miał przeprowadzić operację, odmówił, oznajmiając: „To mój syn!". Kim jest chirurg dla operowanego mężczyzny?* (operujący chirurg to matka nazwana formą gatunkową).

Potwierdza to również zlecone przez BNP Paribas badanie skojarzeń związanych z użyciem form męskoosobowych, feminatywnych i neutralnych wśród 248 dzieci szkół podstawowych [*Jak język kształtuje rzeczywistość?*]. Raport z przeprowadzonego badania jednoznacznie wskazuje, że użyte formy generyczne nie są rodzajowo neutralne, przeciwnie – w 80% odpowiedzi nasuwają zmaskulinizowane skojarzenia. Użycie form żeńskich skutkuje dwukrotnym zwiększeniem skojarzeń z kobietami zarówno u chłopców, jak i u dziewcząt.

Rozpatrywane doraźnie i w odleglejszej perspektywie czasowej społeczne konsekwencje używania gatunkowych form męskich dostrzegli także pracodawcy. Grupa *Pracuj* (Pracuj.pl) przeprowadziła badania na 18 tysiącach respondentek, z których 83% opowiedziało się za uwzględnianiem przez pracodawców feminatywów, uznając je za jeden z czynników wzmocnienia pozycji kobiet na rynku pracy i tworzenia różnorodnego, przyjaznego środowiska pracy [Pracuj.pl, *Feminatywy na rynku pracy*].

W rezultacie – uwzględniając przeobrażenia życia społecznego oraz wynikające z nich zmiany stosunku do feminatywów – należy stwierdzić, że formy męskie przestają być odczuwane jako neutralne. Rodzi się zatem uzasadniona potrzeba uwzględnienia form żeńskich w codziennej komunikacji.

Kryteria oceny poprawności językowej w odniesieniu do feminatywów

Narzędziem przydatnym do oceny normatywnej feminatywów jako elementów systemu językowego są kryteria poprawności językowej, czyli swoiste „mierniki występowania – pożądanej z językoznawczego punktu widzenia – cechy" [Rudnicka 2017]. Ustalenia teoretyczne w tym względzie są nad wyraz bogate. Językoznawcy wyróżnili około 60 kryteriów, ale formułowano je w różnym czasie, a więc na innym etapie historycznego rozwoju polszczyzny, stąd ich zakresy niekiedy się pokrywają lub krzyżują.

Do oceny feminatywów – również ze względu na różne argumenty pojawiające się wśród zwolenników i przeciwników żeńskich form – najstosowniejsze są kryteria: wystarczalności, systemowe, uzualne, funkcjonalne, ekonomiczności użycia, autorytetu kulturalnego, estetyczne oraz historyczne.

1. Kryterium wystarczalności

Kryterium wystarczalności pozwala ocenić, czy powołana do życia innowacja językowa ma związek z nowymi potrzebami nazewniczymi wywołanymi pojawieniem się nowych desygnatów. Wkroczenie kobiet w obszary życia społecznego, które były dotąd domeną mężczyzn, ujawniło liczne luki leksykalne, czyli brak stosownych dla kobiet sposobów nominacji. Reakcją na ów brak było sięganie po rozmaite sposoby derywacji, czyli tworzenia wyrazów pochodnych od nazw męskich. Można zatem stwierdzić, że z punktu widzenia kryterium wystarczalności feminatywy odpowiadają na potrzebę językową, a więc są poprawne. Inaczej przez pryzmat tego kryterium patrzy na feminatywy Stanisław Dubisz [2024], uznając je za redundantne wobec istnienia form generycznych. Jak jednak wskazują liczne badania przedstawione w części *Feminatywy w debacie społecznej*, gatunkowość form męskich jest dziś coraz wyraźniej umowna, dlatego aktualna ocena form żeńskich w perspektywie kryterium wystarczalności pozostaje jednoznacznie pozytywna.

2. Kryterium systemowe

Według kryterium systemowego za poprawne uznaje się te formy, które powstają zgodnie z zasadami gramatyki. Tworzone w polszczyźnie feminatywy wykorzystują utrwalone w systemie językowym mechanizmy słowotwórcze, są to przede wszystkim: dodanie sufiksu *-ka* (*dyrektorka*),

-ini/-yni (*członkini*), zmiana paradygmatu odmiany, czyli tzw. końcówka *-a* (*przewodnicząca*). Ostatni sposób – regularny i niebudzący wątpliwości w wypadku nazw o charakterze przymiotnikowym – jest coraz częściej wykorzystywany i aprobowany również przez lingwistyczne autorytety w odniesieniu do nazw tworzonych od rzeczowników (np. *dziekana*, *profesora*). Najnowszą opinię na ten temat sformułował Jan Miodek, odpowiadając na pytanie, którą z trzech proponowanych form wybrać (*ministra*, *pani minister*, *ministerka*): „Można mówić, jak kto chce. Nie należy się ani obrażać, ani gorszyć. Mnie najbardziej odpowiada ministerka. Ministra jest dziedzictwem łacińskim. Ale wszystkie trzy formy są poprawne" [online: https://tiny.pl/cvqd2]. Formy żeńskie bazują na regułach słowotwórczych polszczyzny, a więc są zgodne z systemem językowym, co tym samym pozwala je uznać za poprawne.

3. Kryterium uzualne

Ustalenia normatywne już pół wieku temu stwierdzały, że jednym z ważniejszych czynników decydujących o aprobacie lub dyskwalifikacji jakiejś formy językowej jest stopień jej rozpowszechnienia. Kryterium to obejmuje frekwencję tekstową (częstość pojawiania się innowacji językowej w nowo wytwarzanych tekstach), ekstensję tekstową (jej występowanie w różnych odmianach funkcjonalnych polszczyzny) oraz zasięg społeczny. Biorąc pod uwagę te trzy faktory, należy stwierdzić, że feminatywy spełniają warunki znacznego upowszechnienia. Przegląd zasobów Narodowego Korpusu Języka Polskiego (NKJP) pod kątem użyć krytykowanego często leksemu *psycholożka* pozwala zauważyć jego obecność zarówno w literaturze pięknej (pierwszy notowany w NKJP zapis pochodzi z 1977 roku), jak i w literaturze popularnonaukowej, prasie ogólnej, tekstach internetowych. Już jednak – uznawana za mniej prestiżową niż forma męska – *dyrektorka* to 2715 zanotowanych użyć w ponad 1600 źródłach, wyrażenie *pani dyrektor* – 1954. To dane niepełne, ponieważ zasoby zgromadzone w NKJP zamykają się na 2010 roku. Aktualizowane dane korpusowe można znaleźć w wyszukiwarce MONCO PL, która wyraźnie obrazuje coraz większe upowszechnienie feminatywów i stały przyrost ich użycia (*filolożka* 215 użyć od 2010 roku, *dyrektorka* – 64349, *pani dyrektor* – 24420). W ostatnich latach zwiększoną (by nie powiedzieć regularną) obecność form żeńskich obserwuje się w literaturze naukowej oraz w języku używanym na szczeblach administracji państwowej. Coraz

częstsze występowanie feminatywów jest proporcjonalne do intensyfikującej się aktywności zawodowej kobiet i ich potrzeby zaznaczania płci w komunikacji językowej. Te zjawiska przyczyniają się do postępującej neutralności stylistyczno-światopoglądowej feminatywów.

4. Kryterium funkcjonalne

Kryterium funkcjonalne (funkcjonalności środków językowych) mówi o tym, że poprawne są te środki językowe, które są zgodne z funkcją pełnioną przez tekst, w którym występują, jak np. użycie terminu specjalistycznego w tekście o charakterze naukowym. Należałoby więc zadać pytanie, w jakim typie tekstów funkcjonalne będzie użycie feminatywów. Odpowiedź nie może być jednoznaczna w odniesieniu do dokumentacji oficjalnej, ponieważ teksty tego rodzaju winny się kierować wytycznymi poprawnościowymi dotyczącymi polszczyzny w ogóle, ale jednocześnie spełniać wymogi pism urzędowych. Ten ostatni wzgląd nakazuje osadzenie języka urzędowego w dokumentach nadrzędnych (w tym także unijnych). Te zaś mogą przynosić sprzeczne wskazówki lub rozstrzygnięcia. Dążenie do niwelowania dyskryminacji sugeruje użycie form żeńskich. Już jednak próba użycia feminatywów w zgodzie z *Klasyfikacją zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy* [Dz. U. z 2018 r. poz. 227, z 2021 r. poz. 2285 oraz z 2022 r. poz. 853] zmusi do użycia nazw męskich w zdecydowanej większości wypadków (spośród form żeńskich znajdują się tam: *sprzątaczka*, *pielęgniarka*, *położna*, *kosmetyczka*, *manikiurzystka*, *pedikiurzystka*, *wizażystka*, *stylistka*).

Na poziomie kształtu tekstu równoległe stosowanie form męskich i żeńskich (tzw. *splitting*) może skutkować jego stylistyczną niezgrabnością (zwłaszcza gdy formy równościowe występują w krótkim komunikacie), brakiem przejrzystości, nieekonomicznym wydłużeniem komunikatu oraz jego mniejszą zrozumiałością w procesie odbiorczym. Z perspektywy *Ustawy o języku polskim z dnia 7 października 1999 r.*, która nakazuje organom władzy publicznej oraz instytucjom i organizacjom uczestniczącym w życiu publicznym dbałość o język, *splitting* może być uznany za zakłócenie komunikacji, a także za pogłębianie krytykowanego w perspektywie *plain language* (prostego języka) stanu komunikacji urzędowej. Jednocześnie jednak *splitting* podnosi informacyjność tekstu. W wypadku kryterium funkcjonalnego konieczne jest zatem każdorazowe podejmowanie decyzji z uwzględnieniem całego kontekstu.

5. Kryterium ekonomiczności języka

Według kryterium ekonomiczności użycia środków językowych za poprawne uznawane są te elementy, które pozwalają oszczędzać wysiłek zarówno fizyczny, jak i intelektualny. Z jednej strony poprawne jest więc to, co pozwala wyrażać się skrótowo, z drugiej – to, co jest precyzyjnie wyrażone. Nie sposób więc zgodzić się z opinią S. Dubisza, który uważa, że „feminatywy nie zaoszczędzają czasu i wysiłku artykulacyjnego, ani też nie służą uprecyzyjnieniu wypowiedzi" [Dubisz 2024]. Jest zgoła przeciwnie – feminatywy spełniają oba warunki, choć wskazane tendencje nie zawsze współgrają.

Dążąc do skrótowości, powinno się używać generycznych form męskich, które jednym leksemem pozwalają ująć całą populację i oszczędzić wysiłek artykulacyjny. Z tego punktu widzenia wyrażenie *dyrektor Iksińska* będzie lepsze niż *dyrektorka Iksińska*, a nawet *pani dyrektor Iksińska*, a forma *studenci* lepsza niż *studentki i studenci*. Formy generyczne spełniają więc warunek ekonomiczności artykulacyjnej, ale już nie ekonomiczności wysiłku intelektualnego. Ten zapewniają feminatywy realizujące postulat precyzji wysłowienia przez dookreślenie płci. W tej perspektywie za lepsze należy uznać formy *dyrektorka* (ewentualnie *pani dyrektor*), *studentki i studenci*. Użycie bowiem feminatywów obok form męskich uwyraźnia różnicę treści między nimi, pozwala na ściślejsze i bardziej adekwatne oddanie rzeczywistości. Feminatywy zyskują taki charakter szczególnie w perspektywie utraty neutralności maskulinów.

6. Kryterium autorytetu kulturalnego

Kryterium autorytetu kulturalnego to – obok kryterium estetycznego (zob. pkt. 7) – najbardziej subiektywny wyznacznik oceny poprawności językowej. Zasadnicze pytanie, kto jest autorytetem kulturalnym, domaga się uzupełnień o to, w jakim czasie i dla kogo jest autorytetem. Nie ulega wątpliwości, że autorytet w tym względzie musi posługiwać się wiedzą lingwistyczną, ale już interpretacja zjawisk językowych – jak pokazuje literatura przedmiotu – nie będzie dla wszystkich przekonująca. Istotnym czynnikiem jest tu stosunek do języka. Dla jednych język jest wartością samą w sobie, dobrem kultury i wyrazem tożsamości narodowej, dla innych stanowi tylko wartość użytkową i jest narzędziem komunikacji. W konsekwencji różnego podejścia do języka stosowanie nawet tych samych kryteriów oceny faktów językowych może prowadzić do odmien-

nych wniosków. Ponadto zdarza się, że wśród osób i instytucji oceniających feminatywy dochodzi do modyfikacji stanowiska w czasie, co wynika bezpośrednio ze zmieniającej się rzeczywistości, na którą język (i osoby posługujące się nim) w sposób naturalny reaguje i odpowiada. Dowodzi tego choćby *Stanowisko Rady Języka Polskiego w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów* z roku 2012 zmienione w 2019 roku.

Znamienne dla współczesności jest to, że autorytety lingwistyczne o najszerszym społecznym oddziaływaniu to dziś często młode osoby dysponujące profesjonalnym zapleczem lingwistycznym, a jednocześnie aktywni uczestnicy mediów społecznościowych (Mateusz Adamczyk, Maciej Makselon, Paulina Mikuła, twórcy portalu *O języku*, Martyna Zachorska). To grono wypowiada się o feminatywach w jednoznacznie aprobatywnym duchu.

7. Kryterium estetyczne

W dyskusjach nad feminatywami pojawia się argument o ich dziwności, brzydkim brzmieniu, stylistycznej dysharmonii. W językoznawstwie normatywnym nazywa się ten czynnik kryterium estetycznym i jednocześnie wskazuje, że za formy dziwne uznawane są te, które są świeże w języku, nieupowszechnione, nieosłuchane. Należy się zatem spodziewać, że im częściej feminatywy będą obecne w tekstach (mówionych i pisanych), tym bardziej będzie rosła aprobata wobec nich. Poza oceną kryterium estetycznego pozostaje to, czy indywidualne poczucie estetyczne, poczucie autorskiego (ab)smaku powinno decydować o obecności lub braku formy językowej. Natomiast kryterium estetyczne może odgrywać istotną rolę w wyborze konkretnej postaci feminatywu. Przykładem formy, która upowszechniła się w polszczyźnie wbrew kryterium systemowemu, ale w zgodzie z kryterium estetycznym jest feminatyw *posłanka* (systemowo to derywat od leksemu *posłaniec*).

8. Kryterium historyczne

Kryterium historyczne wskazuje jako akceptowalne formy od dawna funkcjonujące w języku. Używa się go często w dyskusji o feminatywach jako argumentu uzasadniającego – co ciekawe – sprzeczne stanowiska. Z jednej strony mówi się o formach żeńskich jako o dawnym elemencie polszczyzny. Jest to rzeczywiście prawda, feminatywy są obecne już w staropolszczyźnie, choć podkreślić należy, że często nie sposób dziś odróż-

nić, czy mamy do czynienia z leksemem nazywającym żonę mężczyzny wykonującego określony zawód, czy z nazwą kobiety wykonującej dany zawód. Spośród ciekawszych feminatywów staropolskich, definiowanych w *Słowniku staropolskim* jako kobiety parające się określoną profesją, warto przywołać następujące: *czeladnica*, *czeladniczka* 'służąca', *haftarka* 'kobieta zajmująca się wyszywaniem, haftowaniem, hafciarka', *kramarka* 'handlarka', *kucharka* 'kobieta przyrządzająca potrawy', *lekarka* 'kobieta lecząca, uzdrowicielka', *piekarka* 'ta co wypieka pieczywo', *posełkini* 'służąca', *robotnica* 1. 'wykonująca pewną pracę', 2. 'służąca, niewolnica', *wrotna*, *wrotniczka* 'służąca pilnująca wejścia, bramy', *wozatarka* 'ta która kogoś, coś przewozi, kobieta woźnica'.

Z drugiej strony feminatywy traktuje się czasem jako elementy nowomowy (zwłaszcza w odniesieniu do leksemów nowo tworzonych). W tej perspektywie leksemy, takie jak *nauczycielka*, *pielęgniarka* nie budzą sprzeciwu, już jednak *dyrektorka*, *kierowniczka* – mimo że od dawna znajdują się w zasobach polszczyzny – nie zyskują aprobaty. Należy zaznaczyć, że znajomość procesów, jakim podlega język, nie pozwala bezkrytycznie stosować kryterium historycznego do oceny najnowszych zjawisk lingwistycznych. Język to twór żywy, a zatem zmienny, dostosowujący się w sposób elastyczny do zmiennej rzeczywistości i nowych potrzeb komunikacyjnych.

***

Dla normatywnej oceny feminatywów znaczenie ma to, że kryteriów oceny poprawnościowej nie traktuje się w izolacji. Kultura języka każe patrzeć na znaki językowe z różnych perspektyw i z uwzględnieniem rozmaitych czynników, także dlatego że wypracowane na gruncie językoznawstwa normatywnego kryteria nie są w pełni uniwersalne, nie sposób ich także jednoznacznie hierarchizować: „Ostateczny werdykt normatywny jest więc zawsze wypadkową mniejszej lub większej liczby odpowiedzi cząstkowych" [Walczak 1995].

Z ośmiu przyjętych w niniejszym opracowaniu kryteriów pięć (wystarczalności, systemowe, autorytetu kulturalnego, historyczne, uzualne) pozwala jednoznacznie pozytywnie zaopiniować feminatywy, trzy (ekonomiczne, estetyczne, funkcjonalne) przynoszą dwojaką ocenę form żeńskich. Zważywszy, że we współczesnej normatywistyce coraz większe

znaczenie w ustalaniu normy zyskuje uzus, a środowisko lingwistyczne chętnie rezygnuje z postawy preskryptywnej (regulującej i normującej) na rzecz opisywania stanów rzeczy, należy się spodziewać, że w nieodległej przyszłości feminatywy uzyskają stabilny status w języku.

Feminatywy w *Leksykonie* – porządek haseł i objaśnienie budowy hasła

Leksykon żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim zawiera hasła ułożone w porządku alfabetycznym. Każde hasło to występująca na uczelni żeńska nazwa stanowiska, funkcji lub tytułu. Lista nazw została utworzona na podstawie dwóch dokumentów: Regulaminu pracy (*Załącznik do zarządzenia numer 24 Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego z 22 lutego 2024 r., zmieniającego zarządzenie nr 60 z dnia 1 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu pracy*) oraz Regulaminu wynagradzania (*Załącznik do zarządzenia nr 10 Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 17 stycznia 2024 r. w sprawie zmian w Regulaminie wynagradzania wprowadzonym zarządzeniem nr 51 z dnia 12 marca 2020 r.*).

Hasło zwykle jest prezentowane w postaci jednego leksemu. Nieliczne formy alternatywne odnotowuje się jako oboczne (po ukośniku) lub rzadsze i mniej funkcjonalne (w nawiasie). Występujące w haśle definicje zostały zaczerpnięte z dwóch słowników: *Wielkiego słownika języka polskiego PAN* pod redakcją Piotra Żmigrodzkiego (w opisie hasłowym w skrócie: WSJP), dostępnego w wersji elektronicznej pod adresem www.wsjp.pl, oraz ze *Słownika nazw żeńskich polszczyzny* pod redakcją Agnieszki Małochy-Krupy (w opisie hasłowym w skrócie: SNŻP). Jeśli proponowany feminatyw występuje w słowniku ogólnym, wówczas definicja ze *Słownika nazw żeńskich* jest traktowana jako uzupełniająca. Często zawiera ona synonimy leksemu głównego, które również są przytaczane (w zapisie kursywą). Jeśli proponowana nazwa nie jest notowana w słowniku polszczyzny ogólnej, wówczas SNŻP służy za podstawowe źródło definiowania. Jeśli feminatywu brakuje w obu słownikach, wówczas definicja jest budowana w odniesieniu do odpowiednika męskiego, na przykład: *kanclerz* – urzędnik kierujący sprawami administracyjnymi uczelni wyższej [WSJP], *kanclerka* – kobieta kierująca sprawami administracyjnymi uczelni wyższej. Na końcu definicji zawarto występujące na

Uniwersytecie Zielonogórskim nazwy tytułów i funkcji w proponowanej wersji żeńskiej, np. do nazwy *kustosz dyplomowany* przyporządkowano feminatyw *kustoszka dyplomowana*.

Następnie pod definicją przytaczane są przykładowe użycia nazwy żeńskiej. Przykłady pochodzą z wyszukiwarki korpusowej MONCO PL, która pozwala uzyskać autentyczne próbki współczesnej polszczyzny. Przykłady są dobierane tak, by pokazać użycie nazwy żeńskiej w zróżnicowanych kontekstach. W przypadku braku kontekstu z MONCO PL wyszukiwanie zostało przeniesione do wyszukiwarek internetowych, co zostało odnotowane jako [INTERNET] z podaniem adresu i daty dostępu do źródła.

Ważnym elementem budowy hasła jest ocena poprawności językowej proponowanej nazwy, w której stosuje się cztery kryteria:

- kryterium wystarczalności – wskazujące na potrzebę wprowadzenia feminatywów;
- kryterium systemowe – pozwalające stwierdzić gramatyczną poprawność feminatywów;
- kryterium uzualne – ujawniające stopień upowszechnienia feminatywów;
- kryterium funkcjonalne – przybliżające realne użycie nazw żeńskich w różnych odmianach polszczyzny.

Pozostałe kryteria okazały się w toku prac nad *Leksykonem* nieoperacyjne. Kryterium ekonomiczności języka nie dawało jednoznacznych rozstrzygnięć, ponieważ w odniesieniu do każdego feminatywu w zależności od kontekstu użycia wynik może być zarówno pozytywny, jak i negatywny. Kryterium autorytetu kulturalnego należy traktować jako zmienne w czasie. Kryterium historyczne wydaje się nieużyteczne wobec stałej zmienności języka, kryterium estetyczne zaś – nazbyt subiektywne. Ocena ma charakter schematyczny i jest umieszczona w tabeli. Ocenę pozytywną wyraża się poprzez *tak*, negatywną – *nie*, możliwa jest również ocena pośrednia – *niejednoznaczne*.

Na końcu znajdują się rekomendacje użycia nazwy żeńskiej w codziennej praktyce akademickiej. Prezentowane są formy odpowiednie w mniej oficjalnym kontakcie bezpośrednim (umownie sygnowane wyrażeniem *mówię o*) i bardziej oficjalnej komunikacji pisemnej (umownie sygnowane wyrażeniem *piszę o*). Wybór tych form jest zhierarchizowany. Ponieważ w mowie bardziej rozpowszechnione są formy żeńskie, to rekomendowane są w pierwszej kolejności; odwrotnie w piśmie, gdzie częściej używa się

męskich form generycznych. Podobną hierarchię zastosowano w doborze zwrotów adresatywnych. Następnie proponuje się różne wersje nazwy stanowiska lub funkcji do wykorzystania w ogłoszeniu konkursu lub ofercie pracy, zaprezentowane w porządku: forma męska, forma żeńska, forma neutralna, na przykład: *asystent / asystentka / stanowisko asystenckie*. Utworzenie pełnego szeregu nie zawsze jest możliwe, jednak w trosce o inkluzywność w języku podejmowane są próby uzupełnień, często związane z koniecznością wprowadzania nowych wyrazów, nieobecnych wcześniej w polszczyźnie ogólnej.

Warto podkreślić, że hasła zaprezentowane w *Leksykonie żeńskich nazw stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim* to propozycje, które powinny być traktowane na zasadzie dobrowolności. Jeśli członkinie i członkowie wspólnoty akademickiej zechcą używać nazw żeńskich, to w niniejszym opracowaniu znajdą podpowiedź, jak to robić poprawnie.

Żeńskie nazwy stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim

A

ADIUNKTKA

kobieta na stanowisku pracownika naukowo-dydaktycznego w szkołach wyższych, instytucjach naukowych, zwykle ze stopniem naukowym doktora [WSJP]; *akademiczka*; *doktorka*; *wykładowczyni* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *adiunktka biblioteczna*, *adiunktka dokumentacji i informacji naukowej*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Jak przypomina iranistka, dr Karolina Rakowiecka-Asgari, adiunktka w Katedrze Orientalistyki Uniwersytetu Jagielońskiego, jesienią 2022 prezydent Andrzej Duda rozmawiał z prezydentem Raisim, co zostało w Iranie wykorzystane propagandowo [oko.press, 14.02.2023].

O tym wszystkim Agata Kowalska rozmawia w tym odcinku „Powiększenia" z Anną Wójcik, doktorką prawa, adiunktką w Instytucie Nauk Prawnych PAN, dziennikarką OKO.press i szefową Archiwum Osiatyńskiego [oko.press, 15.02.2023].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

► nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *adiunktce / pani adiunktce / pani adiunkt*
(*piszę*) o: *pani adiunkt / pani adiunktce / adiunktce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *adiunkt / adiunktka / stanowisko adiunkckie*

ADMINISTRATORKA

kobieta, która czymś zarządza [WSJP]; ta, która administruje; *zarządczyni* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *administratorka sieci komputerowych / baz danych / systemów informatycznych*

Przykładowe użycia [MONCO]:

W efekcie kontroli przeciw administratorce domu skierowano sprawę do Kolegium Orzekającego, gdzie została ona ukarana grzywną w wysokości 300 zł [gazeta.pl, 28.11.2013].

Zdaniem Dixon obraźliwa dla ludzi wierzących wypowiedź jej koleżanki nie została w żaden sposób odnotowana przez władze uczelni. Po stronie administratorki stanęła część pracowników uniwersytetu [wiara.pl, 28.05.2008].

W wielu obszarach informatyki pojawiają się kobiety: nie tylko w programowaniu, ale również jako administratorki baz danych czy w innych sektorach [onet.pl, 12.09.2019].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *administratorce / pani administratorce / pani administrator*
(*piszę*) o: *pani administrator / pani administratorce / administratorce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *administrator / administratorka / stanowisko administratorskie*

ASYSTENTKA

kobieta zatrudniona jako pracownik naukowy na uczelni lub w instytucji badawczej [WSJP]; *akademiczka*; *wykładowczyni* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *asystentka biblioteczna*, *asystentka dokumentacji informacji naukowej*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Asystentka z Instytutu Informatyki Politechniki Łódzkiej Jagoda Lazarek znalazła się w gronie finalistów konkursu Great Minds (Wielkie umysły) organizowanego przez firmę IBM [gazeta.pl, 28.02.2012]. [INTERNET]

KUBEK ASYSTENTKA BIBLIOTECZNA ROZWIĄZUJE PROBLEMY [https://allegro.pl/oferta/kubek-asystentka-biblioteczna-rozwiazuje-problemy; dostęp, 27.04.2024].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *asystentce / pani asystentce / pani asystent*
(*piszę*) o: *pani asystent / pani asystentce / asystentce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *asystent / asystentka / stanowisko asystenckie*

AUDYTORKA

księgowa posiadająca uprawnienia do weryfikacji rocznego bilansu firmy dla potrzeb zainteresowanych stron (urzędu skarbowego, kontrahentów, akcjonariuszy, inwestorów) [SNŻP]; w nazwie stanowiska na uczelni: *audytorka wewnętrzna*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Jedna z pań audytorek zadała mi później pytanie, które jej pracownicy usłyszeli od głównej księgowej w innej ze spółek: „A kto powiedział, że aktywa mają być równe pasywom?” [gazetaprawna.pl, 24.7.2017].

Małgorzata Łobocka to prawniczka, audytorka wewnętrzna, specjalistka ds. zarządzania kulturą i kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych [wirtualnemedia.pl, 26.03.2024].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *audytorce / pani audytorce / pani audytor*
(*piszę*) o: *pani audytor / pani audytorce / audytorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *audytor / audytorka / osoba przeprowadzająca audyt*

B

BIBLIOTEKARKA

kobieta pracująca w bibliotece i zajmująca się gromadzeniem i wypożyczaniem książek [WSJP]; specjalistka w zakresie bibliotekarstwa, pracowniczka biblioteki [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *młodsza / starsza bibliotekarka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Prawie 30 bibliotekarek i bibliotekarzy, których wybraliśmy w toku rekrutacji, to świetne osoby – zaangażowane, z ogromną wiedzą o swoich społecznościach i chęcią zrobienia czegoś ekstra – dzieli się wrażeniami Marta Szymczyk, czuwająca nad realizacją projektu po stronie Fundacji Wspomagania Wsi [ngo.pl, 14.02.2013].

Jury obradowało w składzie – Justyna Więckiewicz, plastyczka z Tucholskiego Ośrodka Kultury, przewodnicząca jury, Anna Szrejber, nauczycielka, bibliotekarka z Zespół Szkół Ogólnokształcących, Magdalena Nełka, starsza bibliotekarka MBP, Anna Kozłowska, starsza bibliotekarka MBP, sekretarz [pomorska.pl, 5.11.2012].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

► nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *bibliotekarce / pani bibliotekarce / pani bibliotekarz*
(*piszę*) o: *pani bibliotekarz / pani bibliotekarce / bibliotekarce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *bibliotekarz / bibliotekarka / stanowisko bibliotekarskie*

BRYGADZISTKA

kierowniczka brygady, grupy ludzi wykonujących jakąś pracę; *dyspozytorka* [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Kierowniczka i brygadzistka kazały mi przejść z dusznej szatni do chłodnego pomieszczenia [to.com.pl, 3.08.2013].

Nie mogliśmy powstrzymać śmiechu, dopóki nie spojrzała na nas jedna z brygadzistek [gazeta.pl, 3.11.2013].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *brygadzistce / pani brygadzistce / pani brygadziście*
(*piszę*) *o: pani brygadziście / pani brygadzistce / brygadzistce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *brygadzista / brygadzistka / osoba kierująca brygadą*

C

CZŁONKINI

kobieta należąca do jakiejś organizacji politycznej, naukowej lub społecznej w wyniku osobistej decyzji lub z wyboru [WSJP]; wchodzi w skład jakiejś grupy; *uczestniczka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *członkini komisji konkursowej / dyplomowej*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Przekazujemy po prostu idee, których nauczył nas Pan Moy – mówi Beata Walczak z Warszawy, członkini obecnego zarządu głównego [onet.pl, 12.02.2011].

Przypominam, że każdy z członków i członkiń Komisji ma prawo wnoszenia własnych propozycji do porządku obrad [poznan.pl, 5.02.2012].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *członkini / pani członkini*
(*piszę*) o: *pani członkini / członkini*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *członek / członkini / osoba członkowska*

D

DOCENTKA

kobieta pracująca naukowo w szkole wyższej lub w instytucie naukowym, ze stopniem doktora habilitowanego, rzadziej ze stopniem doktora, posiadająca uprawnienia samodzielnego pracownika naukowo-dydaktycznego; *akademiczka*; *badaczka*; *naukowczyni*; *uczona*; *wykładowczyni* [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Yasmina Touaibia docentka uniwersytetu w Nicei uczyniła przedmiotem badań środowisko muzułmańskich imigrantów [onet.pl, 10.08.2016].

Na łamach najbliższego numeru magazynu 9 stycznia br. ukaże się historia koszykarki Jeleny Leuczanko, a w serwisie Wysokieobcasy.pl – opowieści o innych niezwykłych Białorusinkach: docentce Natalii Dulinie oraz aktywistce Ninie Bagińskiej [wirtualmedia.pl, 4.01.2021].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *docentce / pani docentce / pani docent*
(*piszę*) o: *pani docent / pani docentce / docentce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani / Szanowna Pani Docent / Szanowna Pani Docentko*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *docent / docentka / stanowisko docenckie*

DOKTORANTKA

kobieta, która ubiega się o uzyskanie stopnia doktora i pisze wymaganą w tym celu pracę naukową [WSJP], uczęszczająca na studia doktoranckie [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *doktorantka w szkole doktorskiej*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Celem PRELUDIUM BIS jest wsparcie kształcenia doktorantek i doktorantów oraz finansowanie projektów badawczych realizowanych przez nich w ramach przygotowywanych rozpraw doktorskich [ncn.gov.pl, 6.04.2022].

Drugi projekt wykonała w ramach pracy inżynierskiej doktorantka architektury krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Anna Tomaszewska [naszemiasto.pl, 23.02.2012].

Reprezentacja kobiet w PE Temat aktywności kobiet podejmuje także Aleksandra Polak, doktorantka w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego w dyscyplinie nauki o polityce i administracji oraz ekspertka sieci Team Europe przy Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Polsce, w badaniach porównawczych Zróżnicowanie w deskryptywnej reprezentacji kobiet w Parlamencie Europejskim pomiędzy państwami członkowskimi [ncn.gov.pl, 20.12.2021].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *doktorantce / pani doktorantce*
(*piszę*) o: *pani doktorantce / doktorantce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *doktorant / doktorantka / stanowisko doktoranckie*

DOKTORKA (DOKTORA)

kobieta mająca stopień naukowy doktora [WSJP]; kobieta, której nadano stopień naukowy doktora na wyższej uczelni albo w instytucie naukowym po zdaniu określonych egzaminów, przedstawieniu rozprawy i jej publicznej obronie; *adiunktka*; *akademiczka*; *naukowczyni*; *wykładowczyni* [SNŻP]; w nazwie stanowiska na uczelni: *doktorka habilitowana*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Dwie młode panie doktorki z Uniwersytetu w Białymstoku pokazywały ile energii w sobie ma np . ogniwo galwaniczne stworzone z cytryny i pomarańczy [4lomza.pl, 5.06.2018].

Wiele profesorek i doktorek (żeby zostać tylko przy akademii) opublikowało niedawno ciekawe książki i artykuły politologiczne i socjologiczne [codziennikfeministyczny.pl, 20.10.2017].

Wystarczy minimum wyobraźni finansowej, aby dostrzec, że nie opłaca się dłużej pomijać tej grupy – uważa doktorka habilitowana Magdalena Kachniewska ze Szkoły Głównej Handlowej, ekspertka ds. strategii marketingu cyfrowego i cyfrowego otoczenia biznesu [tvn24.pl, 29.10.2021].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *doktorce / pani doktorce / pani doktor*
(*piszę*) o: *pani doktor / pani doktorce / doktorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Doktor / Szanowna Pani Doktorko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *doktor / doktorka / stanowisko doktorskie*

DOKUMENTALISTKA

kobieta, która zawodowo zajmuje się badaniem i porządkowaniem dokumentów – historycznych [WSJP]; ta, która zajmuje się gromadzeniem, porządkowaniem, badaniem i opracowywaniem dokumentów, materiałów źródłowych itd.; *archiwistka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *dokumentalistka dyplomowana*, *starsza / młodsza dokumentalistka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Film opowiada o dokumentalistce Isabell Rossi (Fernanda Andrade), która bada historię opętania swojej matki Marii (Suzan Crowley),która podczas egzorcyzmu 20 lat wcześniej zabiła trzy osoby [fronda.pl, 10.01.2012].

Choć z zawodu nigdy nie zrezygnowała i do końca pojawiała się w epizodach w serialach telewizyjnych, przez ostatnie kilkanaście lat była przede wszystkim dokumentalistką w Pracowni Dokumentacji Teatru Instytutu Teatralnego [se.pl, 24.11.2017].

[INTERNET]

Pracownia Dokumentacji Literatury Współczesnej Pok. 127, tel. wew. 838. (...) mgr Katarzyna Batora, starsza dokumentalistka (katarzyna.batora@ibl.waw.pl) dr Alicja Szałagan, starsza dokumentalistka dyplomowana (alicja.szalagan@ibl.waw.pl) [https://ibl.waw.pl, dostęp: 8.05.2024].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *dokumentalistce / pani dokumentalistce / pani dokumentaliście*
(*piszę*) o: *pani dokumentaliście / pani dokumentalistce / dokumentalistce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *dokumentalista / dokumentalistka / stanowisko dokumentalistyczne*

DYPLOMANTKA

kobieta, która przygotowuje się do egzaminu dyplomowego w szkole lub na wyższej uczelni

Przykładowe użycia [MONCO]:

Prezentowane były także prace dyplomantek akademii z różnych miast Polski na wystawie pt. „5 miejsc” [gazeta.pl, 17.10.2011].

To pokazuje, że dyplomantka uwzględniła całokształt wiedzy zdobytej podczas studiów architektonicznych, a także warsztat socjologa [gdynia.pl, 30.09.2015].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP] *i w słowniku nazw żeńskich* [SNŻP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *dyplomantce / pani dyplomantce*
(*piszę*) o: *pani dyplomantce / dyplomantce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *dyplomant / dyplomantka*

DYREKTORKA

kobieta kierująca firmą lub instytucją [WSJP]; *kierowniczka*; *menadżerka / menedżerka*; *szefowa*; *zwierzchniczka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *dyrektorka instytutu / szkoły doktorskiej / wydawnictwa* i in.

Przykładowe użycia [MONCO]:

Dyrektorka instytutu najbardziej dumna jest z dwóch dużych sal wykładowych oraz z pracowni komputerowej [gazeta.pl, 19.04.2010].

Z kolei Koalicja Obywatelska ma forsować na stanowiska prezes ZUS swoją kandydatkę – prof. Agnieszkę Chłoń-Domińczak, prorektorkę ds. nauki oraz dyrektorkę Instytutu Statystyki i Demografii Szkoły Głównej Handlowej [dorzeczy.pl, 5.02.2024].

Obie panie spotkały się z dyrektorką wydawnictwa na targach książki i przekazały jej „Imperium" w angielskim przekładzie Klary Główczewskiej [gazeta.pl, 10.10.2008].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *dyrektorce / pani dyrektorce / pani dyrektor*
(*piszę*) o: *pani dyrektor / pani dyrektorce / dyrektorce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Dyrektor / Szanowna Pani Dyrektorko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *dyrektor / dyrektorka / stanowisko dyrektorskie*

DZIEKANKA (DZIEKANA)

kobieta pełniąca funkcję dziekana na uczelni [WSJP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *dziekanka wydziału artystycznego / humanistycznego / mechanicznego* i in.

Przykładowe użycia [MONCO]:

Użycie tych niewinnych słów zostało odebrane jako sugestia, że ktoś może nie pasować do uczelni, co wywołało strajki studentów, które ostatecznie doprowadziły do odwołania dziekanki z piastowanej funkcji [kulturaliberalna.pl; 2.08.2021].

Cieszę się, że będziemy mogli pomóc im pokonać ten trudny okres, który może wiązać się z zaburzeniami zdrowia – podkreśla prof. dr hab. Małgorzata Szumacher, dziekanka Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i Wiedzy o Zwierzętach UP [rmf24.pl; 23.3.2022].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *dziekance / pani dziekance / pani dziekan*
(*piszę*) o: *pani dziekan / pani dziekance / dziekance*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Dziekan / Szanowna Pani Dziekanko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *dziekan / dziekanka / stanowisko dziekańskie*

INFORMATYCZKA

kobieta, która zawodowo zajmuje się tworzeniem i obsługą systemów przetwarzających automatycznie informacje [WSJP]; specjalistka w dziedzinie informatyki, znawczyni sprzętu komputerowego i systemów, programów komputerowych; *programistka* [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Dziennikarka przytacza również przypadek informatyczki na wysokim stanowisku, którą teściowie zmusili do wybudowania im „pałacowej" rezydencji [dziennik.pl, 27.07.2017].

Trudno z tym polemizować, ale o ile oswoiłam się już z psycholożką, informatyczką i biolożką, to nie znalazła m wyjścia na panią marynarz (marynarkę?) czy panią leśniczy (leśniczą?) [pomorska.pl, 2.06.2014].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *informatyczce / pani informatyczce / pani informatyk*
(*piszę*) o: *pani informatyk / pani informatyczce / informatyczce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *informatyk / informatyczka / stanowisko informatyczne*

INSPEKTORKA

urzędniczka sprawująca kontrolę w zakresie przestrzegania przepisów [WSJP], kontrolująca pracę instytucji, zakładów w wyznaczonych jednostkach; *kontrolerka*, *lustratorka*; *rewidentka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *starsza / młodsza inspektorka nadzoru*, *inspektorka ds. ochrony ppoż*, *inspektorka ochrony danych*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Inspektorka nadzoru inwestycji przy ulicy Słowackiego cały czas mówi nam, że za przyłącza będziemy musieli zapłacić [echodnia.eu, 10.09.2010].

Znacznie przekraczają normy – mówi Maria Taborska, starsza inspektorka ds. ochrony środowiska [gazeta.pl, 18.07.2008].

Naszej inspektorce udało się już ustalić personalia autorki nagrania, zdobyła nawet numer telefonu do jej matki [trojmiasto.pl, 12.12.2018].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *inspektorce / pani inspektorce / pani inspektor*
(*piszę*) o: *pani inspektor / pani inspektorce / inspektorce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Inspektor / Szanowna Pani Inspektorko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *inspektor / inspektorka / stanowisko inspektorskie*

INSTRUKTORKA

kobieta udzielająca innym fachowych wskazówek i porad, jak właściwie wykonywać jakąś czynność lub uprawiać jakąś działalność [WSJP]; uczy prawideł obowiązujących w danej dziedzinie, najczęściej w sporcie, na kursach itp.; *edukatorka*; *trenerka* [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Nowi uczestnicy warsztatu pod okiem instruktorki mogli nauczyć się dziergania na szydełku, a pozostali utrwalić swoje umiejętności [galdap.info, 26.05.2023].

Żaden kierowca, czy to kobieta, czy mężczyzna, nie będzie czuł się pewnie w samochodzie, jeśli jeździ tylko od święta – przekonuje Katarzyna Kowalczyk, założycielka Babskiej *Autoszkoły, w której instruktorkami nauki jazdy są tylko kobiety* [gloswielkopolski.pl, 8.03.2017].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *instruktorce / pani instruktorce / pani instruktor*
(*piszę*) o: *pani instruktor / pani instruktorce / instruktorce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*

► w ofercie pracy i ogłoszeniach: *instruktor / instruktorka / stanowisko instruktorskie*

INTROLIGATORKA

kobieta zajmująca się zawodowo oprawianiem i naprawą książek [WSJP]; ta, która zajmuje się naprawą książek [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *starsza / młodsza introligatorka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Jest introligatorką i prowadzi firmę, w której na specjalne zamówienia tworzy m.in. albumy na zdjęcia [dziennikzachodni.pl, 19.08.2017].

Tutaj chcielibyśmy podziękować pani Ewie Jóźwiak introligatorce, która prowadziła zajęcia introligatorskie [ekutno.pl, 20.09.2016].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

► nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *introligatorce / pani introligatorce / pani introligator*
(*piszę*) o: *pani introligator / pani introligatorce / introligatorce*
► zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
► w ofercie pracy i ogłoszeniach: *introligator / introligatorka / stanowisko introligatorskie*

INŻYNIERKA

kobieta, która ma wyższe wykształcenie techniczne lub rolnicze określonej specjalności oraz tytuł zawodowy nadawany absolwentom wyższych szkół technicznych lub rolniczych [WSJP]; specjalistka mająca wyższe wykształcenie techniczne [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Dziewczyny mogą być tak samo niezależne jak chłopcy. Mogą być inżynierkami, pilotkami czy kierowczyniami [kobieta.wp.pl, 9.06.2022].

Na co dzień Anna jest inżynierką [fakt.pl, 13.09.2010].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *inżynierce / pani inżynierce / pani inżynier*
(*piszę*) o: *pani inżynier / pani inżynierce / inżynierce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Inżynier / Szanowna Pani Inżynierko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *inżynier / inżynierka / stanowisko inżynierskie*

K

KANCLERKA

kobieta kierująca sprawami administracyjnymi uczelni wyższej

Przykładowe użycia [MONCO]:

Przez dwadzieścia lat pracowała w ONZ i zajmowała się uchodźcami, potem przez wiele lat (2001-2009) była Sekretarką Generalną Amnesty International, potem była kanclerką Uniwersytetu Salford [studioopinii.pl, 22.07.2020].

Edukacja dla nowej ministry nie jest wcale naturalnym środowiskiem – była co prawda kanclerką Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych (PJATK), ale jako polityczka nie zajmowała się oświatą [newsweek.pl, 16.01.2024].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP] *i w słowniku nazw żeńskich* [SNŻP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *kanclerce / pani kanclerce / pani kanclerz*
(*piszę*) o: *pani kanclerz / pani kanclerce / kanclerce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Kanclerz / Szanowna Pani Kanclerko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *kanclerz / kanclerka / stanowisko kanclerskie*

KIEROWCZYNI

potocznie kobieta kierująca pojazdem mechanicznym, przeznaczonym do poruszania się po drogach [WSJP]; kobieta, która prowadzi samochód, autobus, ciągnik, samochód ciężarowy itd.; *automobilistka* [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Pani kierowczyni pewnie, acz delikatnie, wkręcała pojazd w serpentyny [rmf.fm, 18.05.2008].

Pani Agata, kierowczyni wrocławskiego autobusu, wykazała się szybkim działaniem i ogromną odwagą [kobieta.wp.pl, 22.09.2022].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *kierowczyni / pani kierowczyni / pani kierowcy*
(*piszę*) o: *pani kierowcy / pani kierowczyni / kierowczyni*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *kierowca / kierowczyni / osoba kierująca pojazdami*

KIEROWNICZKA

kobieta zarządzająca całością albo częścią firmy lub instytucji bądź kierująca jakimś zespołem [WSJP]; kobieta, która zarządza grupą ludzi, stoi na czele jakiejś instytucji, kieruje określoną jednostką lub działem; *dyrektorka*; *menadżerka* / *menedżerka*; *prezeska*; *przełożona*; *szefowa*; *zwierzchniczka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *kierowniczka katedry* / *kliniki* / *zakładu* / *pracowni* i in.

Przykładowe użycia [MONCO]:

Dla naukowca odkrycie takiego źródła wiedzy, jak mamy tutaj, jest czymś naprawdę ekscytującym – mówi prof. Elżbieta Sarnowska, *kierowniczka Zakładu Immunoterapii Eksperymentalnej NIO* [tvn24.pl, 7.10.2022].

O szczepieniach i rozwoju epidemii koronawirusa w Polsce prowadzący program Łukasz Rogojsz rozmawiał z prof. Marią Gańczak, epidemiolożką, kierowniczką Katedry Chorób Zakaźnych Collegium Medicum Uniwersytetu Zielonogórskiego [news.google.com, 6.04.2021].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *kierowniczce* / *pani kierowniczce* / *pani kierownik*
(*piszę*) o: *pani kierownik* / *pani kierowniczce* / *kierowniczce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Kierownik* / *Szanowna Pani Kierowniczko* / *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *kierownik* / *kierowniczka* / *funkcja kierownicza*

KONSERWATORKA

kobieta, która zajmuje się utrzymaniem czegoś w dobrym stanie, czyli konserwacją, np. zabytków, urządzeń mechanicznych itd. [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *starsza / młodsza konserwatorka książki*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Zniszczona przez czas i szkodniki drewniana rzeźbiona szafa organowa w uzdolnionych rękach konserwatorek dzieł sztuki znowu zaczęła zachwycać bogactwem form i kolorów, a dźwięk odtworzonych organów rozbrzmiewa w całym kościele, poruszając dusze i serca [wiara.pl, 20.09.2013].

Żona Mateusza pracuje w muzeum jako *konserwatorka* [tvn24.pl, 14.03.2020].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *konserwatorce / pani konserwatorce / pani konserwator*
(*piszę*) o: *pani konserwator / pani konserwatorce / konserwatorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *konserwator / konserwatorka / stanowisko konserwatorskie*

KOREKTORKA

kobieta zajmująca się poprawianiem błędów w tekście przeznaczonym do druku [WSJP]; kobieta zajmująca się korektą tekstów, nanoszeniem poprawek itd.; *adiustatorka* [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Anna skończyła polonistykę i pracuje jako korektorka [denon.pl, 18.03.2022].

Najpierw byłam korektorką, a potem dochrapałam się stanowiska zastępcy redaktora i redagowałam teksty o kulturze [oko.press, 17.12.2023].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *korektorce / pani korektorce / pani korektor*
(*piszę*) o: *pani korektor / pani korektorce / korektorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *korektor / korektorka / osoba dokonująca korekty*

KSIĘGARKA

kobieta, która zawodowo zajmuje się sprzedażą książek [WSJP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *starsza / młodsza księgarka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Piąta edycja plebiscytu „Wybieramy Księgarnie Roku" to okazja do bliższego poznania nie tylko krakowskich księgarń i antykwariatów, ale i osób, które wzmacniają lokalną społeczność czytających – księgarzy i księgarek [denon.pl, 2.12.2021].

Można przyjść kupić książkę, przejrzeć ją, dotknąć, poprosić o radę doświadczonego księgarza lub księgarkę [krakow.naszemiasto.pl, 20.04.2021].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *księgarce / pani księgarce / pani księgarz*
(*piszę*) o: *pani księgarz / pani księgarce / księgarce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *księgarz / księgarka / stanowisko księgarskie*

KSIĘGOWA

kobieta prowadząca księgi rachunkowe w jednostce z otwartą działalnością gospodarczą; *buchalterka*; *kontystka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *samodzielna księgowa*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Pracowałam 35 lat jako księgowa, także sama rozliczam swoją działalność [gazetaolsztynska.pl, 3.03.2022].

Paczka dokumentów – najczęściej jest to foliowa siatka szczelnie

wypchana fakturami – ląduje na biurku księgowej, która musi: ułożyć dokumenty w kolejności, wpisać dane do programu, zaksięgować, obliczyć podatek i VAT, w końcu przekazać wszystko przedsiębiorcy… [eostroleka.pl, 14.04.2020].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP] *w haśle* księgowy: „W odniesieniu do kobiet używa się wyrazu księgowa" [*Noty o użyciu*].

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *księgowej / pani księgowej*
(*piszę*) o: *pani księgowej / księgowej*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *księgowy / księgowa / stanowisko w dziale księgowości*

KUSTOSZKA

kobieta, która kieruje jakimś działem w muzeum, galerii, opiekuje się cennymi zbiorami [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *kustoszka dyplomowana*, *starsza / młodsza kustoszka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Oprócz Danuty Orłowskiej i jej siostry, w dokumencie występuje również Barbara Butler-Błasińska, wykładowczyni akademicka, córka współzałożycielki Szarych Szeregów i kustoszka pamięci polskiej kawalerii [wpolityce.pl, 16.09.2013].

Tę dbałość, uwagę i szacunek wobec dorobku rodziców przekazała swojej córce – Kirze – przez wiele lat kustoszce Muzeum Konstantego

Ildefonsa Gałczyńskiego w Praniu, autorce książek o Zielonym Konstantym i wyborów jego dzieł [news.o.pl, 4.11.2014].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *kustoszce / pani kustoszce / pani kustosz*
(*piszę*) o: *pani kustosz / pani kustoszce / kustoszce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Kustosz / Szanowna Pani Kustoszko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *kustosz / kustoszka*

KWESTORKA

kobieta kierująca działem finansowym wyższej uczelni

Przykładowe użycia [MONCO]:

O niegospodarność i przekroczenie uprawnień oskarżono także Adama S., byłego dyrektora akademii, i Stefanię B., byłą kwestorkę [gazeta.pl, 15.10.2009].

Na rozmowę zaprosili też kwestorkę Collegium Humanum Ilonę Augustyniak [newsweek.pl, 2.09.2022].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP] *i w słowniku nazw żeńskich* [SNŻP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *kwestorce / pani kwestorce / pani kwestor*
(*piszę*) o: *pani kwestor / pani kwestorce / kwestorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Kwestor / Szanowna Pani Kwestorko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *kwestor / kwestorka / stanowisko kwestorskie*

L

LABORANTKA

pracownica laboratorium wykonująca zadania pomocnicze [WSJP]; zatrudniona w laboratorium, wykonująca zlecone badania i analizy [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

A skąd laborantka w Zielonej Górze skojarzyła rzeczywiste nazwisko pani Marty z tym wpisanym błędnie na próbce? [gazetalubuska.pl, 29.11.2010].

Rozrzedzi to nieco krew, co ułatwi laborantce pobranie próbki [polki.pl, 15.05.2014].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *laborantce / pani laborantce*
(*piszę*) o: *pani laborantce/ laborantce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *laborant / laborantka / stanowisko laboranckie*

LEKTORKA

kobieta, która uczy kogoś języka obcego [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Z mojego doświadczenia lektorki prowadzącej zajęcia języka japońskiego jako obcego wiem, jak trudno jest cudzoziemcom uczyć się języków, które nie mają wspólnych językowych punktów [gazeta-wroclawska.pl, 31.03.2021].

Swoim pomysłem zaraziła dwie inne lektorki niemieckiego, pracujące na PŚ: Annę Gaj i Barbarę Klemensiewicz [gazeta.pl, 25.02.2010].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *lektorce / pani lektorce / pani lektor*
(*piszę*) o: *pani lektor / pani lektorce / lektorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *lektor / lektorka / stanowisko lektorskie*

LICENCJATKA / LICENCJUSZKA

ta, która ukończyła studia wyższe pierwszego stopnia, zwykle trzyletnie [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Nowością, która pojawi się już od lutowego spotkania, będzie zorganizowanie czasu Waszym dzieciom, czym zajmie się w trakcie spotkania doświadczona w pracy z dziećmi, licencjatka pedagogiki Ola [podlasie24.pl, 11.02.2016].

Aleksanda Kumowska i Aleksandra Pokrątka są już *licencjatkami antropologii* [tvn24.pl, 13.09.2012].

[INTERNET]

Posiadam tytuł licencjuszki na filologii polskiej na specjalizacji nauczycielskiej w 2019 roku [superpfor.pl, dostęp: 13.06.2024].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *licencjatce / licencjuszce / pani licencjatce / pani licencjuszce*
(*piszę*) o: *pani licencjatce / pani licencjuszce / licencjatce / licencjuszcze*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *licencjat / licencjatka / osoba z licencjatem*

M

MAGAZYNIERKA

kobieta pracująca w magazynie – pomieszczeniu, odpowiedzialna za sortowanie, składowanie i wydawanie przechowywanych przedmiotów [WSJP]; kobieta zarządzająca magazynem, upoważniona do wydawania znajdujących się w nim towarów [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *magazynierka biblioteczna*, *magazynierka sprzętu muzycznego*, *starsza / młodsza magazynierka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Wśród wybranych znalazły się magazynierka, inżynier, laborantka i operatorka jednej z maszyn [rmf24.pl, 3.12.2012].

To wszystko odbywało się pod okiem magazynierki, na polecenie kierowników, dyrektora i ostatecznie zarządu [onet.pl, 18.04.2016].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *magazynierce / pani magazynierce / pani magazynier*
(*piszę*) o: *pani magazynier / pani magazynierce / magazynierce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *magazynier / magazynierka / stanowisko magazynierskie*

MAGISTERKA (MAGISTRA)

kobieta z tytułem magistra [WSJP]; kobieta z tytułem zawodowym, która napisała wymaganą pracę naukową i zdała przewidziany procedurą szkoły wyższej egzamin kończący studia [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Jeśli wszyscy mieszkańcy Polski ze stopniem magistra stanowią 100, to kobiet-magistrów (magisterek?) jest dwie trzecie (67,7 proc.) [forsal.pl, 13.03.2016].

Pierwsza akcja „Dziewczyny do ścisłych" odbyła się w 2009 roku, obecnie dziewczyny, które wówczas przekonały się do studiowania na politechnice, są magisterkami, a już niebawem pojawią się pierwsze doktorki inżynierki [mmwarszawa.pl, 20.03.2014].

Przez cały zeszły tydzień niosła ją złość na to, że dublerów z Trybunału Konstytucyjnego już powszechnie nazywa się sędziami, a magistrę Przyłębską prezeską tej instytucji [newsweek.pl, 19.10.2020].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa kwalifikowana w słowniku polszczyzny ogólnej jako żartobliwa [WSJP]*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *magisterce/ pani magisterce / pani magister*
(*piszę*) o: *pani magister / pani magisterce / magisterce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Magister / Szanowna Pani Magisterko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *magister / magisterka / osoba z tytułem magistra*

MAGISTRANTKA

kobieta, która ubiega się o uzyskanie tytułu magistra i pisze wymaganą w tym celu pracę naukową [WSJP]; ta, która przygotowuje się do magisterium [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Teraz jedna z moich magistrantek będzie prowadziła badania dotyczące opinii mieszkańców na temat wizerunku Białegostoku i postrzegania go [pl.poranny.feedsportal.com, 5.02.2012].

Młoda magistrantka postuluje o utworzenie sektoru rodzinnego [gazeta.pl, 16.12.2011].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *magistrantce / pani magistrantce*
(*piszę*) o: *pani magistrantce / magistrantce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *magistrant / magistrantka / osoba ubiegająca się o magisterium*

N

NAUCZYCIELKA

kobieta zajmująca się zawodowo uczeniem kogoś [WSJP]; szczególnie w szkolnictwie; *belferka*; *dydaktyczka*; *edukatorka*; *instruktorka*; *trenerka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *nauczycielka akademicka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Jako psychoterapeutka i nauczycielka akademicka staram się uwrażliwiać ludzi, w których kształceniu uczestniczę, na potrzeby i problemy osób chorych [denon.pl, 20.09.2019].

Inga Iwasiów jest nie tylko nauczycielką akademicką, ale również pisarką, krytyczką literacką i jurorką [wszczecinie.pl, 10.10.2021].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *nauczycielce / pani nauczycielce / pani nauczyciel*
(*piszę*) o: *pani nauczyciel / pani nauczycielce / nauczycielce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *nauczyciel / nauczycielka / stanowisko nauczycielskie*

O

OGRODNICZKA

kobieta zajmująca się (zawodowo lub hobbystycznie) uprawą, pielęgnacją ogrodu i hodowlą roślin [WSJP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Zdjęcia drzew pokazaliśmy ogrodniczce Ewie Napiórkowskiej z Ogrodu Botanicznego w Powsinie [gazeta.pl, 20.06.2009].

W Polsce dziko rosnący chmiel jest wręcz utrapieniem ogrodniczek i ogrodników, ponieważ często rośnie pomiędzy grządkami [kobieta.wp.pl, 29.02.2024].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *ogrodniczce / pani ogrodniczce / pani ogrodnik*
(*piszę*) o: *pani ogrodnik / pani ogrodniczce / ogrodniczce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *ogrodnik / ogrodniczka / stanowisko ogrodnicze*

OPERATORKA

kobieta obsługująca maszynę, urządzenie lub system; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *operatorka maszyn do druku cyfrowego*, *starsza / młodsza operatorka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Prokuratura ustaliła wstępnie, że 38-letnia operatorka koparki zahaczyła maszyną o ścianę, która runęła na 54-latka [wp.pl, 14.06.2021].

W książce przytaczasz historię kobiety, która z operatorki maszyny awansowała na zmianową, a z przyjaciela dla swoich współpracowników bardzo szybko stała się wrogiem [interia.pl, 9.05.2016].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP], *występująca w słowniku nazw żeńskich w innym znaczeniu – operatorka filmowa* [SNŻP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *operatorce / pani operatorce/ pani operator*
(*piszę*) o: *pani operator / pani operatorce/ operatorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *operator / operatorka / stanowisko operatorskie*

OPIEKUNKA

kobieta, która opiekuje się kimś lub czymś [WSJP]; *doradczyni*; *konsultantka*; *tutorka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji: *opiekunka roku / koła naukowego*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Jak poinformowała nas Aneta Czyżyk, opiekunka grupy wolontariuszek, książeczki do czytania oraz maskotki i słodkości zakupiła wraz z wolontariuszkami z własnych środków [kurierzurominski.pl, 3.01.2019].

Dochodzenie rozpoczęło się po zgłoszeniu sprawy na policję przez inną z opiekunek odbywających w placówce praktykę zawodową [wnp.pl, 1.12.2023].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *opiekunce / pani opiekunce / pani opiekun*
(*piszę*) o: *pani opiekun / pani opiekunce / opiekunce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *opiekun / opiekunka / osoba opiekująca się*

P

PEŁNOMOCNICZKA

kobieta upoważniona do podejmowania określonych czynności urzędowych lub prawnych w czyimś imieniu [WSJP]; ta, która będąc upoważnioną, działa w czyimś imieniu; *dysponentka*; *plenipotentka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *pełnomocniczka ds. ochrony informacji niejawnych*, *pełnomocniczka rektora ds. osób z niepełnosprawnościami* i in.

Przykładowe użycia [MONCO]:

Fachowej pomocy udzieliła nam m.in. dr Kamila Kamińska-Sztark Pełnomocniczka ds. Odpowiedzialności Społecznej na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie realizuje projekt „Starszy brat, starsza siostra” [naszemiasto.pl, 21.01.2021].

Ważnym zadaniem miasta będzie edukacja antydyskryminacyjna, dlatego powołam pełnomocniczkę ds. równości [news.google.pl, 12.10.2018].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *pełnomocniczce / pani pełnomocniczce / pani pełnomocnik*
(*piszę*) o: *pani pełnomocnik / pani pełnomocniczce / pełnomocniczce*

► zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Pełnomocnik / Szanowna Pani Pełnomocniczko / Szanowna Pani*
► w ofercie pracy i ogłoszeniach: *pełnomocnik / pełnomocniczka / stanowisko pełnomocnicze*

PORTIERKA

kobieta dyżurująca przy wejściu do jakiegoś budynku [WSJP]; pracująca na portierni; *furtianka*; *odźwierna* [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Po czasie odwiedzin pani portierka albo dzwoniła do pokoju, albo osobiście podczas wieczornego obchodu prosiła o opuszczenie akademika [gazeta.pl, 5.03.2011].

Kiedy bandyci weszli na wydział, a portierki zadzwoniły na policję, usłyszały, że kampus to teren uczelni i dopiero po zgłoszeniu pani dziekan lub pani rektor policjanci mogą podjąć działania [gazeta.pl, 7.12.2011].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

► nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *portierce / pani portierce / pani portier*
(*piszę*) o: *pani portier / pani portierce / portierce*
► zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
► w ofercie pracy i ogłoszeniach: *portier / portierka / stanowisko portierskie*

kobieta zatrudniona w jakimś miejscu pracy [WSJP], pracująca gdzieś [SNŻP], w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *pracownica/pracowniczka gospodarcza*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Projekt skierowany jest do pracowników i pracowniczek polskich uczelni i jednostek naukowo-badawczych, którzy prowadzą badania i są zainteresowani ich komercjalizacją i nawiązaniem współpracy z biznesem [bankier.pl, 10.112010].

Marta Marchlewska jest pracowniczką Instytutu Psychologii Polskiej Akademii Nauk oraz wykładowczynią na Uniwersytecie Warszawskim [wirtualnemedia.pl, 13.06.2019].

Zmiany klimatyczne to przede wszystkim kryzys zdrowotny – ostrzega dr Rene Salas, jedna z autorek raportu i pracownica uniwersytetu w Harvardzie [money.pl, 24.10.2021].

Jeśli weźmiemy pod uwagę wyłącznie naukowczynie prowadzące badania w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych, najłatwiej było uzyskać tytuł profesora kobietom zatrudnionym na uczelniach publicznych o technicznym profilu (GCI = 1,68), a najtrudniej – pracownicom instytutów naukowych (GCI = 2,30) [perspektywy.pl, 21.04.2023].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *pracownicy / pracowniczce / pani pracownicy / pani pracowniczce*

(*piszę*) o: *pani pracownicy / o pani pracowniczce / pracownicy / pracowniczce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *pracownik / pracownica / pracowniczka / osoba pracująca*

PRODZIEKANKA (PRODZIEKANA)

zastępczyni dziekana lub dziekanki na wyższej uczelni; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *prodziekanka ds. studenckich / kształcenia*

Przykładowe użycia [MONCO]:

W swoim poniedziałkowym oświadczeniu dziekanka Wydziału Reżyserii Dramatu (WRD) Iwona Kempa, jego prodziekanka Iga Gańczarczyk i członkini wydziałowego sojuszu na rzecz przeciwdziałania przemocy Martyna Wawrzyniak wyraziły „gotowość do wysłuchania głosów wszystkich osób, które doświadczyły przemocy" [gazetaprawna.pl, 22.03.2021].

Cieszymy się, że kończą nasz wydział, bo są dobrze przygotowani by wejść w nowy etap, ale jednocześnie trochę nam smutno – mówi dr Urszula Torbus, prodziekanka do spraw kształcenia i studentów Wydziału Prawa i Administracji UŚ [katowice.naszemiasto.pl, 27.07.2023].

Przez dwie kadencje pracowaliśmy solidnie i porządnie, rządzeni przez zespół kobiecy – panią dziekan i dwie prodziekanki [gazeta.pl, 7.03.2010].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP] *i w słowniku nazw żeńskich* [SNŻP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *prodziekance / pani prodziekance / pani prodziekan*
(*piszę*) o: *pani prodziekan / pani prodziekance / prodziekance*
- zwroty adresatywne: (grzecznościowo) *Szanowna Pani Dziekan / Szanowna Pani Dziekanko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *prodziekan / prodziekanka / stanowisko prodziekańskie*

PROFESORKA (PROFESORA)

kobieta z najwyższym tytułem naukowym uzyskanym po osiągnięciu stopnia doktora habilitowanego za dalsze osiągnięcia w swojej dziedzinie naukowej [WSJP]; zazwyczaj prowadząca zajęcia dydaktyczne i badania naukowe w szkole wyższej, instytucie naukowym; *akademiczka*; *badaczka*; *intelektualistka*; *myślicielka*; *naukowczyni*; *uczona*; *wykładowczyni* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *profesorka uczelni, profesorka wizytująca*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Mikrobiom jelit uwielbia rośliny strączkowe i sfermentowaną żywność – tłumaczy w rozmowie z „The Guardian" Sheena Cruickshank, profesorka immunologii na Uniwersytecie w Manchesterze [tvp.info, 9.03.2020].

Historia została osnuta wokół letnich wakacji profesorki literatury na greckiej wyspie [tvn24.pl, 9.01.2022].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *profesorce / pani profesorce / pani profesor*
(*piszę*) o: *pani profesor / pani profesorce / profesorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Profesor / Szanowna Pani Profesorko*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *profesor / profesorka / stanowisko profesorskie*

PROGRAMISTKA

informatyczka tworząca programy komputerowe [WSJP]; kobieta tworząca programy komputerowe; *informatyczka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *programistka baz danych*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Chcesz zostać programistką, administratorką baz danych lub specjalistką UX? [kobieta.wp.pl, 30.01.2023].

A przecież za pierwszą w historii programistkę uważa się Adę Lovelace (córkę George'a Byrona), która stworzyła pierwszy opublikowany algorytm napisany z zamiarem wykonania na maszynie! [perspektywy.pl, 5.10.2018].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *programistce / pani programistce*
(*piszę*) o: *pani programistce / programistce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *programista / programistka / stanowisko programistyczne*

PROMOTORKA

kobieta będąca pracownikiem naukowym kierującym pracą doktoranta lub magistranta [WSJP]; pracowniczka wyższej uczelni, która sprawuje opiekę naukową nad czyjąś pracą licencjacką, magisterską lub doktorską [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *promotorka pomocnicza*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Swój sukces w dużej mierze zawdzięczam mojej promotorce [gazeta.pl, 13.03.2011].

Studentka zebrała bardzo dobre recenzje, a promotorka zapewniła nawet, że pracę magisterską pomoże jej wydać [gazeta.pl, 28.09.2010].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w słowniku polszczyzny ogólnej w kilku znaczeniach* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *promotorce / pani promotorce / pani promotor*
(*piszę*) o: *pani promotor / pani promotorce / promotorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Promotor / Szanowna Pani Promotorko / Szanowna Pani* (albo z użyciem przynależ-

nego tytułu lub stopnia naukowego, np. *Szanowna Pani Profesor / Doktor* itd.)

- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *promotor / promotorka*

PROREKTORKA (PROREKTORA)

kobieta zajmująca stanowisko zastępczyni przełożonej / przełożonego szkoły wyższej, wybrana w sposób zgodny ze statutem uczelni; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *prorektorka ds. nauki / jakości kształcenia / współpracy z gospodarką / rozwoju* i in.

Przykładowe użycia [MONCO]:

Prorektorka ds. studenckich UAM Joanna Wójcik, zapewnia, że priorytetem uczelni jest utrzymanie kształcenia stacjonarnego, jak najdłużej i w jak najpełniejszym wymiarze [poznan.naszemiasto.pl, 27.09.2022].

Jako pierwszy prywatny uniwersytet w Polsce po raz kolejny udowadniamy, że jesteśmy w czołówce jednostek naukowych w kraju – mówi prof. Aleksandra Cisłak-Wójcik, prorektorka ds. nauki Uniwersytetu SWPS [sopot.naszemiasto.pl, 8.08.2022].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP] *i w słowniku nazw żeńskich* [SNŻP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *prorektorce / pani prorektorce / pani prorektor*
(*piszę*) o: *pani prorektor / pani prorektorce / prorektorce*

- zwroty adresatywne: (grzecznościowo) *Szanowna Pani Rektor / Szanowna Pani Rektorko*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *prorektor / prorektorka / stanowisko prorektorskie*

PRZEWODNICZĄCA

zwierzchniczka jakiegoś zespołu, zarządzająca działalnością jakiejś instytucji; *dyrektorka*; *kierowniczka*; *naczelniczka*; *prezeska*; *szefowa* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *przewodnicząca komisji/rady dyscypliny*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Sporo było wysoko ocenionych wypowiedzi ustnych na tematy dotyczące historii literatury i językoznawstwa – powiedziała przewodnicząca komisji oceniającej, wykładowczyni Uniwersytetu Edukologicznego dr Irena Masojć [kurierwilenski.lt, 21.03.2016].

W czwartek studenci chcą przedstawić przewodniczącej Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, prof. Katarzynie Chałasińskiej-Macukow, rektor UW, założenia „umowy idealnej" między uczelnią a studentem studiów stacjonarnych, potocznie zwanych dziennymi [rp.pl, 23.10.2011].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *przewodniczącej / pani przewodniczącej*
(*piszę*) o: *pani przewodniczącej / przewodniczącej*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani / Szanowna Pani Przewodnicząca*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *przewodniczący / przewodnicząca / osoba przewodnicząca*

R

RADCZYNI PRAWNA

specjalistka w dziedzinie prawa, która trudni się udzielaniem porad prawnych, czuwa nad sporządzaniem umów, dokumentów prawnych [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Pełnomocniczkami skarżącej są radczyni prawna Agata Bzdyń oraz Kamila Ferenc, prawniczka Federacji na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny [oko.press, 19.10.2021].

Agata Dawidowska jest radczynią prawną, prowadzi własną kancelarię [rmf24.pl, 13.05.2023].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *radczyni (prawnej) / pani radczyni (prawnej) / pani radcy (prawnej)*

(*piszę*) o: *pani radcy (prawnej) / pani radczyni (prawnej) / radczyni (prawnej)*

► zwroty adresatywne: *Szanowna Pani / Szanowna Pani Radco / Szanowna Pani Radczyni*
► w ofercie pracy i ogłoszeniach: *radca prawny / radczyni prawna / stanowisko radcowskie*

RECENZENTKA

kobieta, która wydaje opinię o czymś, recenzuje, ocenia coś [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *recenzentka pracy dyplomowej*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Dałam je do przeczytania koleżance recenzentce i stwierdziła, że to strasznie nudne [press.pl, 16.08.2019].

Jego praca habilitacyjna, której recenzentką była prof. Ewa Łętowska, została nagrodzona w prestiżowym konkursie „Państwa i Prawa" [newsweek.pl, 17.05.2020].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

► nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *recenzentce / pani recenzentce / pani recenzent*
(*piszę*) o: *pani recenzent / pani recenzentce / recenzentce*
► zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Recenzent / Szanowna Pani Recenzentko / Szanowna Pani* (albo z użyciem przynależnego tytułu lub stopnia naukowego, np. *Szanowna Pani Profesor / Doktor* itd.)
► w ofercie pracy i ogłoszeniach: *recenzent / recenzentka / funkcja recenzencka*

członkini redakcji, np. czasopisma, wydawnictwa; *adiustatorka*; *dziennikarka*; *edytorka*; *wydawczyni*; żurnalistka [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *redaktorka naczelna / techniczna*, *starsza / młodsza redaktorka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Tam nie ma podziału na treści online i print, dziennikarze po prostu piszą najlepsze możliwe materiały, które potem są dystrybuowane w sposób optymalny dla czytelników – stwierdza redaktorka naczelna Newsweek.pl [press.pl, 5.11.2021].

Po raz pierwszy zobaczyłam go więc trzy lata po zakończeniu własnej edukacji, gdy spełniałam się już jako redaktorka w wydawnictwie [polki.pl, 13.11.2023].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *redaktorce / pani redaktorce / pani redaktor*
(*piszę*) o: *pani redaktor / pani redaktorce / redaktorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Redaktor / Szanowna Pani Redaktorko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *redaktor / redaktorka / stanowisko redaktorskie*

REFERENTKA

kobieta, która pracuje jako szeregowy pracownik w dziale instytucji zajmującym się sprawami określonego rodzaju [WSJP]; urzędniczka, która prowadzi jakiś dział instytucji, zwany referatem [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *referentka badawczo-techniczna / inżynieryjno-techniczna*, *samodzielna referentka*

Przykładowe użycia [MONCO]:

22-letnia referentka miała wprowadzać do komputera dane rejestrowanych samochodów [gazeta.pl, 7.07.2010].

Najpierw była referentką w wydziale spraw obywatelskich, a później pracowała w wydziale organizacyjnym oraz wydziale geodezji i gospodarki gruntami [naszemiasto.pl, 20.01.2012].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w kilku znaczeniach w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP] *i w słowniku nazw żeńskich* [SNŻP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *referentce / pani referentce / pani referent*
(*piszę*) o: *pani referent / pani referentce / referentce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani / Szanowna Pani Referent / Szanowna Pani Referentko*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *referent / referentka / stanowisko referenckie*

kobieta z tytułem profesorskim, piastująca najważniejsze stanowisko na wyższej uczelni, akademii, przewodnicząca uczelnianego senatu [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Rok akademicki trwa do końca czerwca, ale jeżeli zaliczą wszystkie przedmioty wcześniej, to nie będzie problemu, żeby swoją edukację skończyli wcześniej – dodaje rektorka WSSU [gazeta.pl, 20.10.2010].

Czuję siostrzaną duszę w nowo wybranej rektorce Akademii Sztuki w Szczecinie, pani Mirosławie Jarmołowicz, która wpisała do statutu uczelni żeńskie końcówki funkcji naukowych jako równoprawne z męskimi [gazeta.pl, 16.09.2020].

Bycie rektorką tej wspaniałej uczelni traktuję jako wyzwanie mające na celu stworzenie warunków do dalszego rozwoju [perspektywy.pl, 25.05.2022].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *rektorce / pani rektorce / pani rektor*
(*piszę*) o: *pani rektor / pani rektorce / rektorce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Rektor / Szanowna Pani Rektorko*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *rektor / rektorka / stanowisko rektorskie*

ROBOTNICA

płatna pracownica fizyczna [WSJP]; kobieta zatrudniona przy pracy fizycznej w jakimś zakładzie, przedsiębiorstwie, firmie [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *robotnica wykwalifikowana*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Wystawę zamykają zdjęcia prezentujące historię jednej z łódzkich robotnic [onet.pl, 25.08.2010].

W większości przypadków zatrudniano je w przemyśle na nisko płatnych stanowiskach niewykwalifikowanych robotnic [gazetaprawna.pl, 7.03.2021].

Co gorsza, panie pracujące jako robotnice czy też murarki na budowach, narażone były na wyjątkowo niewybredne komentarze czy też uwagi pod swoim adresem ze strony kolegów po fachu [kobieta.wp.pl, 30.09.2015].

Na starych fotografiach widać brygady pracujących kobiet w fabrykach zbrojeniowych, robotnice obsługujące maszyny, policjantki i strażaczki, których mundury budzić musiały początkowo niezdrową fascynację, by z czasem stać się jednak elementem krajobrazu codzienności [tvn24.pl, 23.11.2018].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *robotnicy / pani robotnicy / pani robotnik*
(*piszę*) o: *pani robotnik / pani robotnicy / robotnicy*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *robotnik / robotnica / stanowisko robotnicze*

osoba, która zawodowo zajmuje się reprezentowaniem jakiejś osoby lub instytucji i przemawianiem w jej imieniu [WSJP]; kobieta występująca w czyimś imieniu, reprezentująca stanowisko i interesy pojedynczych osób, grup bądź instytucji, obrończyni czyichś praw; *orędowniczka*; *przedstawicielka*; *reprezentantka*; *wyrazicielka* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *rzeczniczka prasowa / patentowa*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Rzeczniczka Uniwersytetu Ekonomicznego obiecała wtedy, że sprawa zostanie wyjaśniona na uczelni przed nowym rokiem akademickim (oficjalnie zaczyna się w czwartek, choć studenci mają już zajęcia) [gazeta.pl, 28.09.2010].

Mówimy w końcu o rzeczniczce prasowej „Białej Gwiazdy", która doświadczenia związane z pracą w krakowskim klubie – z przerwą na pobyt w Lechii Gdańsk – zbiera od 2011 roku [weszlo.com, 26.01.2023].

Po godz. 15 otrzymujemy od rzeczniczki prasowej Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej komunikat: „Na granicy z Litwą oraz na przejściach granicznych z Białorusią trwa kontrola sanitarna" [gazeta.pl, 10.03.2020].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w kilku znaczeniach w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP] *i w słowniku nazw żeńskich* [SNŻP]

Rekomendacje

► nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *rzeczniczce / pani rzeczniczce / pani rzecznik*
(*piszę*) o: *pani rzecznik / pani rzeczniczce / rzeczniczce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani Rzecznik / Szanowna Pani Rzeczniczko / Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *rzecznik / rzeczniczka/ stanowisko rzecznicze*

S

SEKRETARKA (SEKRETARZYNI)

kobieta zatrudniona w biurze firmy lub instytucji, zajmująca się korespondencją, porządkowaniem i przygotowywaniem dokumentów, przyjmowaniem interesantów itp. [WSJP]; prowadząca sekretariat [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni także: *sekretarzyni wydawnictwa*

Przykładowe użycia [MONCO]:

W jednej ze szkół sekretarka po maturze poinformowała ucznia, że nie zdał egzaminu z matematyki [rmf24.pl, 2.12.2011].

Dzwoniliśmy do ratusza, ale odsyłają nas od wydziału do wydziału, a sekretarka kazała napisać pismo, bo telefon nie wystarczy [wpolityce.pl, 17.09.2014].

Praca sekretarek i asystentek na pierwszy rzut oka nie wydaje się być trudna i wymagająca [bankier.pl, 25.01.2011].

Dotychczas była sekretarzynią redakcji, od lutego będzie wspierała pracę redaktora naczelnego i dyrektora kreatywnego magazynu Mikołaja Komara [wirtualnemedia.pl, 22.02.2024].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *sekretarce / pani sekretarce / pani sekretarz*
(*piszę*) o: *pani sekretarz / pani sekretarce / sekretarce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *sekretarz / sekretarka / stanowisko sekretarskie*

SEMINARZYSTKA

studentka albo doktorantka uczestnicząca w seminarium – zajęciach uniwersyteckich / akademickich wspomagających proces tworzenia pracy magisterskiej lub doktorskiej [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Seminarzystce tak bardzo spodobała się książka profesora, że przepisała z niej fragment stanowiący ponad 5 proc. całej pracy [gazetaprawna.pl, 16.01.2019].

Jestem mgr polonistyki, absolwentką Uniwersytetu Opolskiego oraz studiów podyplomowych z zakresu zarządzania, doradztwa, oligofrenopedagogiki i terapii w Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania, AP w Warszawie i Krakowie, dwukrotną seminarzystką Rady Europy w Strasburgu [http://koloczek-wybierek.blog.onet.pl/, 18.12.2012].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *seminarzystce / pani seminarzystce*
(*piszę*) o: *pani seminarzystce / seminarzystce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *seminarzysta / seminarzystka / osoba uczestnicząca w seminarium*

SPECJALISTKA

kobieta, która ma gruntowną wiedzę lub wysokie umiejętności w jakiejś dziedzinie [WSJP]; znająca się na czymś dobrze, mająca kwalifikacje i doświadczenie w określonej dziedzinie; *biegła*; *ekspertka*; *fachowczyni*; *profesjonalistka*; *(rzeczo)znawczyni* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *główna specjalistka*, *starsza / młodsza specjalistka*, *specjalistka badawczo-techniczna / inżynieryjno-techniczna / ds. bhp*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Specjalistka komentuje plany rządu dotyczące liberalizacji zasad nadawania imion [tok.fm, 20.03.2013].

Z badań przytoczonych przez specjalistkę wynika, że tzw. miękkich kompetencji brakuje 40 proc. studentów medycyny oraz młodym lekarzom do 25. roku życia [dziennik.pl, 9.02.2018].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa notowana w kilku znaczeniach w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *specjalistce / pani specjalistce*
(*piszę*) o: *pani specjalistce / specjalistce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *specjalista / specjalistka / stanowisko specjalistyczne*

SPRZĄTACZKA

kobieta, która zawodowo zajmuje się sprzątaniem [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Miałam tam stypendium, pracowałam także jako sprzątaczka w biurze – jakoś sobie radziłam [polki.pl, 18.07.2023].

Sprzątaczka w pocie czoła ścierała kurze w pokoju synów celebrytki, porządkowała szafki, odkurzała dywany, a na koniec umyła podłogę [fakt.pl, 10.10.2012].

Znam tu praktycznie wszystkich począwszy od pań sprzątaczek przez panów, którzy zajmują się murawą [interia.pl, 17.07.2021].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *sprzątaczce / pani sprzątaczce / pani sprzątającej*
(*piszę*) o: *pani sprzątającej / pani sprzątaczce / sprzątaczce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *sprzątacz / sprzątaczka / osoba sprzątająca*

STUDENTKA

kobieta ucząca się w szkole wyższej [WSJP]; studiuje na wyższej uczelni, w kolegium lub innej szkole pomaturalnej [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Może jako studentka czwartego roku psychologii potrafisz wyjaśnić, przyczyny takiego postępowania? [polki.pl, 18.04.2014].

W Częstochowie siedem studentek pielęgniarstwa zaczęło już korzystać z miejskiego systemu stypendialnego [portalsamorzadowy.pl, 3.12.2021].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *studentce / pani studentce*
(*piszę*) o: *pani studentce / studentce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *student / studentka / osoba studiująca*

SZATNIARKA

kobieta, której praca polega na przyjmowaniu do szatni i wydawaniu z niej okryć, toreb i innych przedmiotów [WSJP]; pracuje w szatni [SNŻP]

Przykładowe użycia [MONCO]:

Znów stoję – do chwili, gdy szatniarka nie ogłasza, że skończyły się numerki i więcej płaszczy nie przyjmie [gazeta.pl, 8.03.2011].

Zamurowało nas, bo szatniarka nie wydała nam dwóch kurtek i płaszcza [pomorska.pl, 9.03.2012].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak*	*tak*

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:
(*mówię*) o: *szatniarce / pani szatniarce / pani szatniarz*
(*piszę*) o: *pani szatniarz / pani szatniarce / szatniarce*
- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *szatniarz / szatniarka / stanowiska szatniarskie*

T

TECHNICZKA

kobieta mająca średnie wykształcenie w jakiejś dziedzinie wiedzy technicznej [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *starsza/młodsza techniczka*, *pomoc techniczna*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Projektuję skrótowo, moje techniczki ponad 20 lat pracują ze mną, wiedzą, co znaczą kreski, które stawiam, co i gdzie ma być, gdzie wcięcie, wycięcie [kozaczek.pl, 24.07.2015].

Osiemnaście techniczek elektroradiologii zatrudnionych w jasielskim szpitalu przebywa na zwolnieniu lekarskim [nowiny24.pl, 11.01.2019].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *techniczce / pani techniczce / pani technik*
(*piszę*) o: *pani technik / pani techniczce / techniczce*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani*
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *technik / techniczka / stanowisko techniczne*

W

WYKŁADOWCZYNI

kobieta, która prowadzi zajęcia, wykłady na uczelni, w szkole wyższej; *adiunktka*; *akademiczka*; *docentka*; *doktorka*; *nauczycielka*; *naukowczyni*; *profesorka*; *uczona* [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *starsza/młodsza wykładowczyni*

Przykładowe użycia [MONCO]:

Na dyżurach do pokoju wykładowczyni ustawiają się kolejki [gazeta.pl, 6.04.2009].

W ciągu mijającego roku panie miały okazję spotkania się w klubie z wykładowczyniami akademickimi, które przybliżały m.in. sekrety skutecznej komunikacji interpersonalnej, udanej autoprezentacji, problemów związanych z gender, tajników dobrego odżywiania się czy społecznej aktywności kobiet [chelmonline.pl, 13.12.2014].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

- nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

(*mówię*) o: *wykładowczyni / pani wykładowczyni / pani wykładowcy*
(*piszę*) o: *pani wykładowcy / pani wykładowczyni / wykładowczyni*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani* (albo z użyciem przynależnego tytułu lub stopnia naukowego, np. *Szanowna Pani Profesor / Doktor* itd.)
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *wykładowca / wykładowczyni / osoba wykładająca*

Z

ZASTĘPCZYNI

ta, która występuje, działa w czyimś imieniu, zastępuje tę osobę w jakiejś działalności, funkcji [SNŻP]; w nazwach stanowisk i funkcji na uczelni: *zastępczyni ds. kształcenia/studenckich*, *zastępczyni dyrektora/dyrektorki*, *kwestora/kwestorki*, *kierownika/kierowniczki* i in.

Przykładowe użycia [MONCO]:

Ze względu na powagę sytuacji prosimy dziennikarzy, żeby w ciągu najbliższych trzech tygodni nas nie odwiedzać i nie monitować – powiedziała w środę zastępczyni dyrektora ds. lecznictwa Krystyna Nickel-Łukomska [tvp.info, 24.07.2019].

Pracuję w naszej szkole już czternaście lat, od sześciu jestem zastępczynią dyrektora, ale z taką sytuacją jeszcze nie miałam do czynienia [polki.pl, 3.09.2023].

Policja w Żorach ma nową zastępczynię komendanta [zory.naszemiasto.pl, 19.04.2023].

Ocena poprawności językowej

Kryterium wystarczalności	Kryterium systemowe	Kryterium uzualne	Kryterium funkcjonalne
tak	*tak*	*tak**	*tak*

**nazwa nienotowana w słowniku polszczyzny ogólnej* [WSJP]

Rekomendacje

► nazwa dopuszczalna w kontakcie bezpośrednim i komunikacji pisemnej:

- (*mówię*) o: *zastępczyni / pani zastępczyni / pani zastępcy*

(*piszę*) o: *zastępczyni / pani zastępczyni / pani zastępcy*

- zwroty adresatywne: *Szanowna Pani* (grzecznościowo z użyciem funkcji nadrzędnej, np. *Szanowna Pani Dyrektor / Dyrektorko*)
- w ofercie pracy i ogłoszeniach: *zastępca /zastępczyni*

Bibliografia

Bańko M., Linde-Usiekniewicz J., Łaziński M., *Rekomendacje dotyczące języka niedyskryminującego na Uniwersytecie Warszawskim* (wyd. II), Warszawa 2021, [online:] https://tiny.pl/dlv5c.

Bem S., Bem J.D., *Does sex-biased job advertising „aid and abet" sex discrimination?*, „Journal of Applied Social Psychology" 1973, 3 (1), 6–18, [online:] https://tiny.pl/cvqfq.

Biłas-Pleszak E., Maciołek M., Sujkowska-Sobisz K., Śmiech J., Tambor J., Wąsińska K., *Inkluzywny narzędziownik stanowisk, funkcji i zawodów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (słownik fleksyjno-słowotwórczy)*, Katowice 2023, [online:] https://tiny.pl/dlv5r.

Bojarska K., *Wpływ androcentrycznych i inkluzywnych* płciowo konstrukcji językowych na skojarzenia z płcią, „Studia Psychologiczne", t. 49, z. 2, 2011, s. 53–68.

Borejszo M., *O nazwach kobiet w dobie staropolskiej,* [w:] J. Migdał (red.), *Ad perpetuam rei memoriam*, Poznań 2005, s. 65–78.

Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H., *Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności gramatycznej*, Warszawa 1986.

Dubisz S., *Co zrobić z* doktorką habilitowaną*?*, „Poradnik Językowy" 2024, z. 4, s. 106–108.

Dubisz S., *Raz jeszcze o feminatywach i feminizmie – uwagi spokojne*, „Poradnik Językowy" 2021, z. 5 s. 111–113.

Feminatywy na rynku pracy, [online:] https://tiny.pl/cvqdv.

Grochowska M., Wierzbicka A., *Produktywne typy słowotwórcze nazw żeńskich we współczesnej polszczyźnie*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Linguistica" 2015, nr 49, s. 45–55, [online:] DOI: https://doi.org/10.18778/0208-6077.49.04.

Jak język kształtuje rzeczywistość? Raport z badania ilościowego na temat feminatywów, [online:] https://tiny.pl/w1gsc.
Język ofert pracy – kobiety o feminatywach. Badanie Pracuj.pl, [online:] https://tiny.pl/9xz2p.
Karamańska M., Młynarczyk E., *Komponenty eksponujące cechę żeńskości w nazwach stowarzyszeń II Rzeczpospolitej*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica" 2019, 14, s. 67–78, [online:] DOI: https://doi:10.24917/20831765.14.6.
Latos A., *Feminatywy w stanowiskach Rady Języka Polskiego. Język a ewolucja normy społecznej*, „Postscriptum Polonistyczne" 2020, nr 26 (2), s. 227–242.
Łaziński M., (recenzja) *Słownik nazw żeńskich polszczyzny*, red. Agnieszka Małocha-Krupa, „Język Polski" 2016, nr 3, s. 125–128.
Łaziński M., *Feminatywy oraz inne spory o słowa. Próba diagnozy i propozycje pozytywne*, „Socjolingwistyka" 2023, s. 345–368, [online:] DOI https://doi.org/10.17651/SOCJOLING.37.19.
Łaziński M., *O panach i paniach. Polskie rzeczowniki tytularne i ich asymetria rodzajowo-płciowa*, Warszawa 2006.
Lisowski K., Szaban D., Trzop B., *Monitorowanie realizacji Planu Równości Płci na Uniwersytecie Zielonogórskim*, [online:] https://tiny.pl/dlv5l.
Luto-Kamińska A., *Kim były szesnastowieczne malarki, murarki i mydlarki*? „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Linguistica" 2021, s. 11–35, [online:] DOI: https://doi.org/10.18778/0208-6077.55.01.
Małocha-Krupa A., *Feminatywum w uwikłaniach językowo-kulturowych*, Wrocław 2018.
Markowski A., *Kultura języka polskiego. Teoria, zagadnienia leksykalne*, Warszawa 2005.
Polacy oceniają, że świetnie mówią po polsku. *Sondaż Rady Języka Polskiego z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego* (21 II 2024 r.), [online:] https://tiny.pl/dlv52.
Pracuj.pl, *Feminatywy na rynku pracy*, [online:] https://tiny.pl/cvqdv.
Pracuj.pl, *Język ofert pracy – kobiety o feminatywach. Badanie Pracuj.pl*, [online:] https://tiny.pl/9xz2p.
Rudnicka E., *O kryteriach oceny poprawności językowej i ich roli w warsztacie współczesnego językoznawcy normatywisty*, „Przegląd Humanistyczny" 2017, nr 3, s. 111–120.

Słownik nazw żeńskich polszczyzny, red. A. Małocha-Krupa, Wrocław 2015.
Stanowisko Rady Języka Polskiego w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów z roku 2012, [online:] (https://tiny.pl/c4fzs).
Stanowisko Rady Języka Polskiego w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów (25 XI 2019 r.), [online:] (https://tiny.pl/c639d).
Szpyra-Kozłowska J., *O językowej nierówności płci i jej konsekwencjach. Polemika z tezami artykułu Ignacego Nasalskiego* pt. *Funkcje i dysfunkcje języka inkluzywnego, ze szczególnym uwzględnieniem asymetrii rodzajowej w języku polskim*, „Socjolingwistyka" 2021a, s. 413–430.
Szpyra-Kozłowska J., Rektorka, dziekana, kanclerka. *Męskie i żeńskie nazwy kobiet zatrudnionych na stanowiskach uniwersyteckich w świetle badania ankietowego*, „Acta Universitatis Lodzienis, Folia Linguistica" 55, 2021b, s. 37–55, [online:] DOI: http://doi.org/10.18778/0208-6077.55.02.
Szpyra-Kozłowska J., *„Omów problem z kolegą". Percepcja form męskoosobowych przez dzieci w wieku 8–13lat*, [w:] *Oblicza płci. Język – kultura – edukacja*, red. J. Szpyra-Kozłowska, M. Karwatowska, Lublin 2012, s. 139–150.
Szpyra-Kozłowska J., *Człowiek, polityk, podatnik. Czy generyczne maskulinum ma charakter w pełni inkluzywny?*, „Język Polski" 2024, nr 1, s. 17–31, [online:] DOI: https://doi.org/10.31286/JP.00623.
Szpyra-Kozłowska J., *Jakiej płci są Polak Kowalski i jego koledzy? O mało znanych aspektach generyczności rzeczowników męskoosobowych*, „Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury" 35 (2023a), s. 221–240, [online:] DOI: https://doi.org/10.17951/et.2023.35.221.
Szpyra-Kozłowska J., *Nianiek, ministra i japonki. Eseje o języku i płci*, Kraków 2021.
Szpyra-Kozłowska J., *Pielęgniarka ery cyfrowej. Feminatywy w funkcji generycznej*, „Język Polski" 2023b, 103(1), 71–85, [online:] DOI: https://doi.org/10.31286/JP.00152.
Tomala K., *Nazwy żeńskie w polszczyźnie w refleksji językoznawczo-poradnikowej początków XX wieku*, „Synchroniczne i Diachroniczne Aspekty Badań Polszczyzny" 2021, s. 213–227.
Tomaszewska A., Jamka A., *Język wrażliwy na płeć w sejmie i senacie: badanie korpusowe strategii feminizacji i neutralizacji w polskim dyskursie parlamentarnym,* „Język Polski" 2024, z. 1, s. 1–14, [online:] DOI: https://doi.org/10.31286/JP.00995.

Walczak B., *Przegląd kryteriów poprawności językowej*, „Poradnik Językowy" 1995, z. 9-10, s. 1–16.
Wiśniewska H., *Nazwy żeńskie (niewiast) w XVII wieku,* [w:] K. Rymut, W.R. Rzepka (red.), *Studia historycznojęzykowe III. Rozwój polskiego systemu językowego*, Kraków 2000, s. 291–302.

Indeks

A

adiunktka 27
administratorka 28
asystentka 29
audytorka 30

B

bibliotekarka 31
brygadzistka 32

C

członkini 33

D

docentka 34
doktorantka 35
doktorka (doktora) 36
dokumentalistka 37
dyplomantka 38
dyrektorka 39
dziekanka (dziekana) 40

I

informatyczka 42
inspektorka 43
instruktorka 44
introligatorka 45
inżynierka 46

K

kanclerka 47
kierowczyni 48
kierowniczka 49
konserwatorka 50
korektorka 51
księgarka 51
księgowa 52
kustoszka 53
kwestorka 54

L

laborantka 56
lektorka 57
licencjatka / licencjuszka 57

M

magazynierka 59
magisterka (magistra) 60
magistrantka 61

N

nauczycielka 62

O

ogrodniczka 63
operatorka 64
opiekunka 65

P

pełnomocniczka 66
portierka 67
pracowniczka / pracownica 68
prodziekanka (prodziekana) 69
profesorka (profesora) 70
programistka 71
promotorka 72
prorektorka (prorektora) 73
przewodnicząca 74

R

radczyni prawna 76
recenzentka 77
redaktorka 78
referentka 79
rektorka (rektora) 80
robotnica 81
rzeczniczka 82

S

sekretarka (sekretarzyni) 84
seminarzystka 85
specjalistka 86
sprzątaczka 87
studentka 88
szatniarka 89

T

techniczka 90

W

wykładowczyni 91

Z

zastępczyni 93

Spis treści

Słowo wstępne 5

Wprowadzenie 7

Feminatywy na Uniwersytecie Zielonogórskim 8

Feminatywy w debacie społecznej 13

Kryteria oceny poprawności językowej w odniesieniu do feminatywów 16

Feminatywy w *Leksykonie* – porządek haseł i objaśnienie budowy hasła 22

Żeńskie nazwy stanowisk, funkcji i tytułów na Uniwersytecie Zielonogórskim 25

Bibliografia 95

Indeks 99

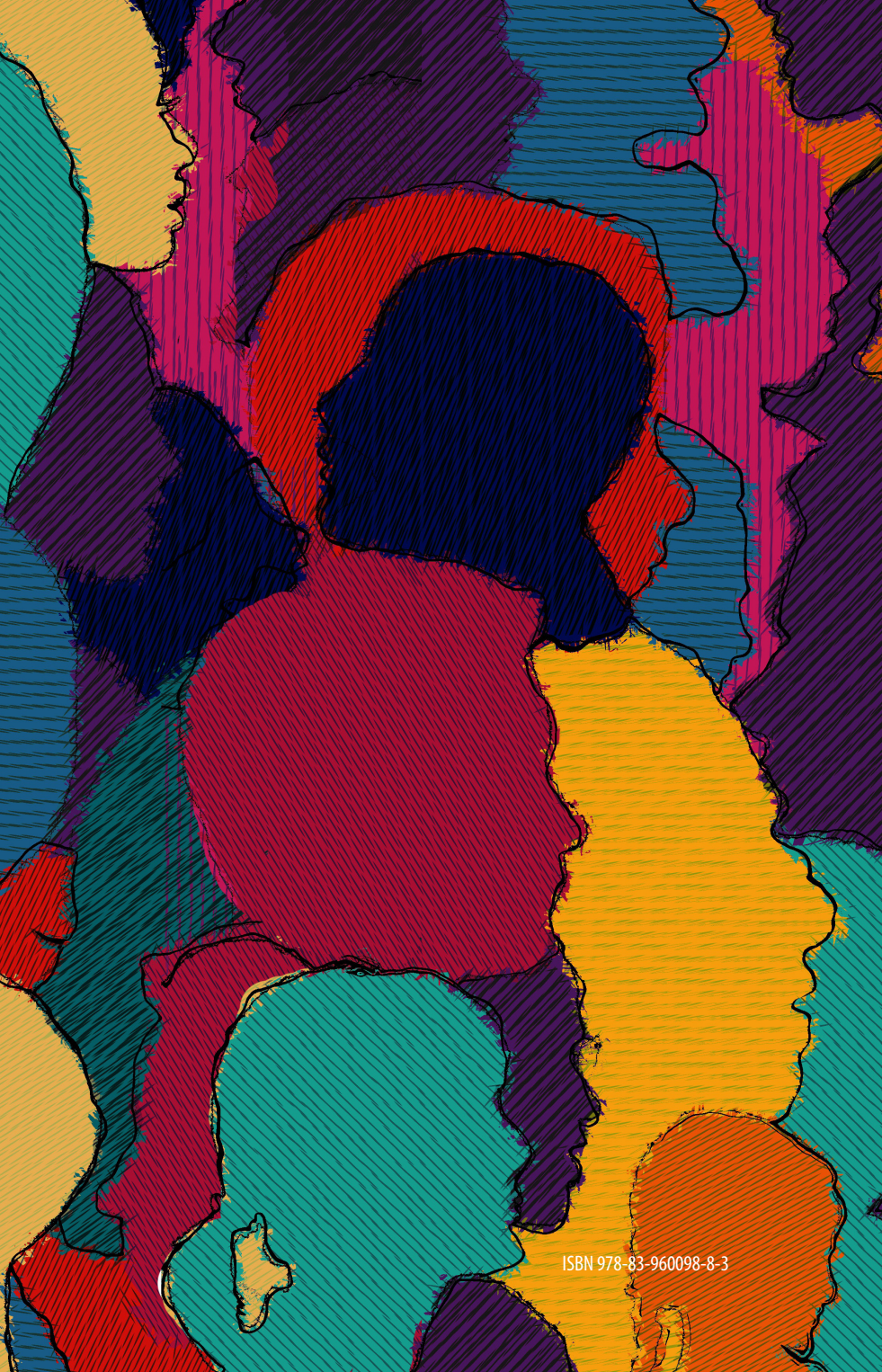

ISBN 978-83-960098-8-3